

REDACȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an .. .. 20 cor.
Pe jumătate an .. 10 "
Pe 1 lună .. .. 2 "
N-rii de Duminică pe an 4
coroane.
Pentru România și America
10 coroane.
Pentru România și străinătate
numeri de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca nrul 20.

INSERTIUNILE
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Manuscripte nu se
înapoiază.

Telefon oraș și comitat 502.

Naționalitățile în Dietă.

(*) Publicăm mai la vale, în întregime, vorbirile cu cari partidul naționalităților a deschis lupta în Dieta Țării Ungurești. Amândouă: și Românul *dr. Iuliu Maniu* și Slovacul *dr. Milan Hodja*, au vorbit așa cum ne așteptam: cu bărbăție și cuminte.

Iar cât privește primirea ce li s'a făcut din partea partidelor ungurești, nu suntem surprinși. După cele ce s'au întâmplat la alegeri, după cele ce s'au scris în foile kossuthiste și mai ales în urma vorbirilor rostite de fruntașii kossuthiști, o știam dinainte: deputații unguri din Dietă o să lărmuiască împotriva naționaliștilor români, sârbi și slovaci și o să caute, chiar dela început, să-i înfrice, ca astfel să nu mai îndrăznească a-și deschide gura și a da de gol politica ce se face în țara asta nenorocită.

Se înțelege că s'au înșelat. N'au trimis nici Români, nici Slovaci nici Sârbi în Dietă oameni cari se sperie de umbră. Nu s'a speriat *dr. Maniu* când s'a deslănțuit împotriva lui toată urgia kossuthistă, ci drept a stat și fără teamă și spus-a, până în capăt, ceace a avut de spus. Iar ca să se dovedească încă și mai tare că nu le pasă de urletele selbatice, naționaliștii chiar îndată după ce a vorbit Maniu, au mai trimis în foc pe *dr. Hodja*, care li-a spus și el Ungurilor buchile.

Asupra celor vorbite de naționaliști, fiecare dintre noi își va putea spune părerea. Noi socotim că toți avem o părere și simțire: *părere de bine și mulțumire.*

Cât despre purtarea partidelor ungurești, iată ce scrie «*Népszava*»:

»In nici un parlament din lume, ba nici în sfatul vre-unui sat nu se poate întâmpla astfel de scandale, ticăloșii și silnicii mișelești ca cele săvârșite de vitejii »libertății cuvântului« împotriva deputaților naționaliști. Trebuie să arătăm că d'alde Sümegi Vilmos (jidov) și Halász Lajos au fost ștregarii lărmuitori cari nume, lege, neam și politică și-au scos în vânzare pentru un os de ros și au îndrăznit să înfrice pe cei cari într'adevăr luptă pentru drepturile popoarelor. D'asemeni, s'o spunem: unul dintre cei care-i ațâța, era Apponyi.»

Numita foaie laudă de altfel purtarea și vorbirea naționaliștilor.

Mai tare-i injură »Egyetértés.« Ceeace dovedește că ei au lovit cuiul în cap, vor-

bind așa fel, ca domni kossuthiști să turbe de năcaz.

Una au strigat mai ales toți: că nu este partid naționalist, ei nu recunosc așa ceva.

Numai că asta e chiar ca și când orbul n'ar recunoaște că este lumina zilei... El, într'adevăr, n'o vede, dar' de aceea sfântul soare e pe cer și ne încălzește pe toți d'opotrivă. Tot așa: pot domni kossuthiști să strige și să nu recunoască partidul naționalităților, el d'aceea trăiește și trimis-a în Dieta țării flamura celor trei neamuri, să le dovedească Ungurilor că trăim aici ca neam și n'avem nici o poftă să ne încuscrim cu vița lui Arpád, nici acum, nici în vecii vecilor.

De altminteri credem că în una din ședințele cele mai apropiate dl dr. Teodor Mihali ori alt deputat naționalist va arăta și cetii în Dietă cartea pe care i-o scrisese anul trecut Kossuth Ferencz... Măria Sa ministrul de azi, p'atunci căpetenie a partidelor întovărășite dar' rău strîmțorate, recunoștea că este un partid al naționalităților și chema la sfat pe președintele lor...

Era oare Kossuth atunci »vânzător de țară«, ori sunt niște desmetici cei cari strigară Marți că e »vânzător« cine vorbește acum de partidul naționalist?

Ori că atunci dl Kossuth recunoștea îndreptățirea la viața națională a noastră nu-mai pentru că era în strâmtoare?

Noi credem aceasta din urmă. Ceeace nu însemnează însă că nu sunt becisnici cei cari au urlat Marți împotriva partidului naționalităților.

Iar ca învățătură: să se țină numai bine naționalitățile, să meargă bărbătește pe drumul tras Marți și ajunge-vom cu toții ca domni kossuthiști să recunoască întreprățirea ființei partidului naționalităților și mai ales să simtă și să ajungă la convingerea, că ceie trei neamuri trăesc și vor trăi și fără voia lui Apponyi.

Li cunoaștem noi pe domnia-lor: i-am auzit lărmuind anul trecut împotriva Croaților, cari vorbisera odată în limba lor în Dietă, și-i auziram Marți — îndată după ce vorbi dr. Maniu — ascultând în liniște cum Drohobeczky, croatul începu: »Visoki Sabore! Neka mi bude dozvoljeno«, — și așa mai departe, cuvinte de care anul trecut trăsereau ca de pe jar...

Sála e mare domn însă, mai mare decât chiar Apponyi...

De sălá vor învăța domnia-lor să cinstească și drepturile noastre.

Numai bărbați să fim.

Și vom fi. Suntem!

OBSTRUCȚIA...

Partidele ungurești din Dietă se grăbesc grozav ca de Rusalii să voteze recruții și sutele de milioane pentru trebuințele țării... Cei cari de trei ani de zile au luptat ca M. Sa să nu aibă recruți și dajdie, acum că li-s'a dat puterea pe mână, ar voi să isprăvească totul într'o după ameazi.

Se pare însă că socoteala d'acasă nu se potrivește cu cea din târg. Naționalitățile au și ele de spus multe și sunt hotărâte a le spune acum, nainte de Rusalii.

D'aceea a și intrat spaima în voinici și cei cari Marți urlaseră selbatic, crezând că astfel o să amuțească glăsul luptătorilor nostri naționali, cei cari strigaseră că nu recunosc partid al naționalităților, își arată acum temerea că partidul naționalităților va face obstrucție: prin vorbirile ce vor țineă vor împedica cu câteva zile (sau poate chiar săptămâni) votarea recruților și a dărilor și astfel vor trage dungă peste socoteala partidelor ungurești...

Când scriem aceste șire, nu știm încă ce au hotărât ori ce vor hotări deputații nostri. Socotim însă că drept răspuns la primirea ce li-s'a făcut în Dietă ar fi bine să pună o buturagă în calea carului la care trag acum cu atâta vioiciune bătrânii Kossuth și Apponyi... Ar da și astfel o dovadă că este partid al naționalităților și s'ar mai atrage și luarea aminte a M. Sale, ai cărui sfetnici nu vor să știe, nici să ia cunoștință că trăim și noi!

Ce-a zis ministrul prezident despre sufragiul universal? Dieta de acum e convocată îndeosebi pentru a aduce lege despre sufragiul universal, care să fie în adevăr universal. Am așteptat dar să vedem ce va zice dl ministru-prezident Wekerle. Am voit să știm cum voiește el să fie votul universal? El a zis numai următoarele:

Am luat sarcina asupra noastră ca în alegerile dietale să introducem sufragiul universal și prin aceasta fiecare factor a națiunii chemat și pregătit spre acel scop să fie împărțit de folosirea liberă a drepturilor politice. (Aplauze în stânga).

Trebuie să înaintăm nu numai proiectul referitor la reforma electorală, ci și despre regularea procedurii la alegere, natural deci și posibilitatea votării după comune și în o anume localitate, împărțirea cercurilor electorale în proporție cu numărul alegătorilor îndreptățiți. (Aprobări generale.) După ducerea la îndeplinire a acestei reforme vom considera de încheiată acea sarcină politică, pentru care ne-am angajat.

Va să zică, nici tunsă nici rasă și totuși!...

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
— s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili —
este cel mai vechi institut mutual de asigurare pe viață
pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității, în puterea cărora aceluși dentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat. Premii eftine

Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea politelor după 3 ani. Plătirea în caz de duel și sinucidere după 5 ani. — Asigurare gratuită pentru caz de război. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătirea la moment.

Starea de asigurare	111.000.000 cor.
Sumele de asigurare plătite până acum	56.000.000 "
Averea institutului	31.000.000 "

Informațiuni în-
destoritoare dă: Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timisoara-Fabrik
Lerchengasse Nr. 17. (Telefon 422)

Ședința a doua.

— Din Dietă. —

Budapesta, 31 Mai.

A doua ședință a camerei a fost și mai mult hărăzită deputaților naționaliști. Dacă în ședința dintâi dl Dr. Iuliu Maniu a izbutit să atragă prin curagioasele sale cuvinte și prin afirmarea punctului de vedere al partidului nostru luarea aminte a deputaților unguri, deputații naționaliști au umplut aproape singuri o ședință. Partidele ungurești, incredințându-se tot mai mult că partidul nostru este hotărât de-a și apăra interesele fără nici o teamă și cu cea mai mare hotărâre, au început a deveni tot mai neastâmpărate și mai agresive.

După mai multe raporturi de-ale președintelui, între care se pomenește și cererea mai multor comitate *de-a pune pe guvernul Fejérváry supt acuză*, se trece la ordinea zilei. Patru deputați slovaci și-au anunțat *jignirea dreptului lor de imunitate*.

Cel dintâi a fost deputatul slovac **Francisc Skicsák**. El arată că la alegerea dela *Verbó* a fost somat de fibirău de-a se legitima. Legitimându-se în mod mulțămitor, el totuși a fost escortat cu giandarmii. Nu numai imunitatea sa de deputat dar și libertatea sa personală a fost jignită. Adus fiind înaintea președintelui comisiei de alegere la *Verbó*, acesta în loc de-a-l libera a ordonat ca să fie escortat până la gară de unde a trebuit să plece cu trenul.

Cere ca acești *pezevenchi* politici să fie pedepsiți.

Președintele: Cazul acesta se va da comisiei respective.

Tot astfel au amintit deputatul *Jehlicska* (slovac) jignirea imunității sale. El a fost escortat cu jandarmii în timpul alegerii dela *Verbó* și cere pedepsirea funcționarilor mișei și abuzivi.

Deputatul dr. **Stefan C. Popp** arată jignirea gravă a imunității colegului, său, deputatul *Matei Bélla*. (slovac). Azi dimineața, zice oratorul, a apărut cu fața palidă înaintea noastră colegul *Bélla*. El ne-a povestit că venind dela nunta unui prieten al său pe linia ferată Semlin-Budapesta a fost atacat în mod infam prin mai mulți călători. Aceștia au înzultat și au ațâțat lumea în potruva lui, zicând:

— Iată un deputat trădător de patrie. Veniți să-l omorîm.

Nimeni nu a sărit în ajutorul deputatului și funcționarii căilor ferate nu au intervenit. Deputatul *Bélla* abea a scăpat cu viața de mulțimea năbădăioasă.

Deputatul slovac *Ferdinand Iuriga*: Văd cu bucurie că partidul kossuthist care nu de mult a suferit aceleași mizerii ca noi, ascultă cu atențiune și indignare cazurile acestea de ilegalitate. Partidul popular însă care-i mama noastră vitregă (a partidului popular slovac) aproabă în mod violent abuzurile săvârșite de administrație. (Zgomot pe băncile partidului popular).

Szmrecsányi György: Nici odată nu am fost nici mamă vitregă, nici mamă bună a Dv. (Râsete).

Ferdinand Iuriga spune că jandarmii l-au arestat fără nici un motiv sub cuvânt că ațâța.

Baróss János. Ba ai ațâțat totdeauna.

Ferdinand Iuriga. Aceleași acuze s'au

ridicat la început și în contra partidului popular.

(Strigăte: Noi nu am fost trădători!)

Președintele Justh Gyula roagă pe deputați de a nu ridica învinuiri atât de grele și nedrepte. Aceasta-i cea mai mare înzultă și dacă ar ști cine a rostit cuvântul de trădător l-ar chema la ordine.

Ferdinand Iuriga. Resping învinuirea trădării cu hotărâre. Ea ar putea lovi tot atât de bine pe cei de pe băncile cărora a fost ridicată.

Rákovszky István protestează cu glasul lui necioplît și cu aere grozave contra învinuirii că partidul lui a stat în legătură cu slovacii naționaliști.

După o pauză de zece minute își dezvoltă dl deputat **Dr. Alexandru Vaidavoevod** interpelarea sa despre mișeliile nemai pomenite săvârșite la alegerile dela *Cehul-Sălăgialui, Șomcutu-mare și Cărășău*. Interpelarea este adresată ministrului de interne *Andrássy* și ministrului de honvezime *Iekelfalussy*.

Mâne o vom da pe deantregul.

Ședința de Vineri a camerei.

În ședința de azi a camerei din Budapesta se va deschide dezbaterile proiectului de lege de *îndemnitate*. Guvernul credea că se va putea vota încă în aceeași zi acest proiect. El se înșeală căci *gândul său se va zădărnici prin deputații noștri*.

Se vor înscrie mai mulți deputați naționaliști la cuvânt. Ei vor deschide focul luptei și vor fixa nu numai punctul de vedere al principiilor generale, dar vor aduce în fața camerei toate plângerile noastre. Astfel *votarea îndemnității se va amâna până pe săptămâna viitoare*.

Sunt înscriși 10 inși să vorbească.

Franța și România, Ziarul *«Le Temps»* vorbind de jubileul Regelui României spune: *«Franța înregistrează cu plăcere fericitele rezultate ale domniei regelui Carol, care a păstrat totdeauna o corectitudine din cele mai amicale în raporturile sale cu Franța.*

Este lucru cert, în ceea ce privește comerțul și industria, Franța nu mai ocupă locul ce-l ocupă odinioară în România dar vina cade poate asupra greșelilor diplomaților, conzului și negustorilor francezi.

Ori cum, Franța se unește fără rezervă la bucuria Românilor și recunoaște sfertările neobosite pe care națiunea română le-a făcut sub conducerea suveranului ei de patru zeci de ani și ori cine poate trage folos din acest frumos exemplu de perseveranță națională.»

„**Tulipán**“—**toși bătuți**. Foile ungurești sunt rău năcăjite: doi Unguri cari se plimbau țanțoși pe țărmul mării la Abazia, pentru că, vezi Doamne, aveau la butonieră — tulipan, au fost batjocoriți rău, iar după aceea și bătuți bine de alți oaspeți dela băile d'acolo.

O scrisoare a regelui României.

Majestatea Sa Regele Carol I. a adresat dlui *George Gr. Cantacuzino*, președintele conziliului de ministrii și ministru de interne, următoarea scrisoare:

Scumpul Meu președinte al conziliului.

»Implinirea celor 40 ani ai domniei Mele și celor 25 dela proclamarea Regatului a fost sărbătorită în chip vrednic de țara întregă.

»În această solemnă împrejurare nu puteam primi o mai dulce răsplătă a muncii Mele, ca aceste mișcătoare mărturisiri de credință ale scumpului Meu popor, care Mă încunjoară și Mă întârește cu dragostea sa necurmată.

»Din căminele românești cele mai îndepărtate de peste hotară, ca și din iubita Mea capitală, Mi-a venit același răsunet de bucurie și de mulțumire, care a cuprins toate sufletele și a înviat toate gândurile.»

»Această falnică și impunătoare manifestație învederează că întregul neam românesc prețuiește roadele ce a cules în restimpul îndelungatei Mele domnii și că este pătruns de gratitudine pentru binecuvântările ce Pronia dumnezească a revărsat asupra țerii.

»Neuitate vor rămâne aceste zile de sărbare patriotică care a consfințit unirea nedespărțită dintre popor și regele său. Neștearsă va fi deasemenea recunoștința ce cuprinde sufletul Meu înduișat mai întâiu cătră Atotputernicul, care M'a învrednicit să văd asigurate destinele acestei țeri incredințate Mie, și apoi către scumpul Meu popor, care a răspuns cu atâta credință și iubire la dragostea Mea și a Reginei.

»Dorința noastră ar fi de a mulțumi fiecăruia în parte; în neputința de a o îndeplini, te rog scumpul Meu președinte al conziliului, să fi căldurosul interpret al simțămintelor Noastre de recunoștință pe lângă toți, mai ales pe lângă iubiții Noștri țărani și orașeni cari n'au putut lua parte la sărbările capitalei, dar cari au fost aproape de noi cu gândul și cu sufletul în aceste zile de mângâiere și de bucurie națională.

»Primește, te rog, în această fericită împrejurare, incredințarea stimei și afecțiunii ce-ți păstrează.»

CAROL

București în 16 Maiu 1906.

AVIS.

Rugăm pe toți restanțierii să binevoiască a-și achita abonamentul iar pe cei ce plătesc lunar, să-și reînnoiască abonamentul. **Administrația.**

TELEGRAME.

Intâlnirea a doi împărați. *Viena*, 31 Maiu. La 6 Iunie Impăratul Germaniei sosește la Pensing unde-l va aștepta Impăratul Francisc Iosif și archiducele Francisc Ferdinand.

D'aici, cu un tren separat, se vor duce la Schönbrum, unde înaltul oaspe va sta până a doua zi seara, când va pleca apoi îndărăt, la Berlin.

Atentat contra regelui Spaniei. *Madrid*, 31 Mai. Eri pe la amiaz, pe când se întorcea regele Spaniei dela cununie a fost aruncată o bombă înaintea trăsorii regale, din o fereastră. Regele și mireasa au scăpat, ca prin minune, trăsura a fost distrusă, sunt mai mulți morți și mulți răniți. Făptuitorul e necunoscut. Principele de coroană Austro-Ungar: *Francisc Ferdinand*, fiind în altă trăsură a scăpat teafăr. În oraș panica e mare.

Madrid, 31 Maiu. Iată noui amănunte asupra monstrosului atentat:

Bomba a căzut la picioarele dindărăt a cailor trăsorii regale. Caili și un călăreț au fost rupți în bucăți, precum a rămas grav rănit întâiu călăreț care supraveghea pe ceilalți. Un căpitan tocmai salută și astfel l-a omorât bomba. Unui polițist bucăți din bombă i-au retezat capul. Alți 12 au rămas pe loc morți. Intre ei este și o doamnă marchiză cu fiul ei de 14 ani.

Versiunea cea mai nouă e că bomba a fost aruncată d'un lucrător care dinaintea conzulatului italian se desprinsese din mulțimea ce aclamă și cu un buchet mare în mână înaintă spre trăsura regală. Bomba era în buchet și astfel, cu buchet cu tot, a aruncat-o spre trăsura regală.

Regele primește din toate părțile lumii felicitări că a scăpat neatins.

Vorbe adevărate. Ziarul socialist »Nép-szava« vorbind despre ședința de Mercuri din Dietă și despre lupta deputaților noștri, scrie următoarele:

În ședința de azi a dietei deputații naționaliști și-au spus plângerile lor. Din vorbirile deputaților naționaliști se vede icoana brutalităților »naționale« a răpirii drepturilor și a tot felul de mișelii. Și ce a fost răspunsul la vorbirile de plânsoare contra mișelilor administrației aziatice? *Grohote aziatice, glume proaste și frivolități fără obraz de pe băncile deputaților »națiunii.«* Și domnii aceștia mai îndrăznesc a spune, că în Ungaria naționalității ne sunt perzecutate? Străinătatea poate să vadă acum în lumină scenică ticăloșiile »statului de drept« maghiar, iar scena e parlamentul.

Noi n'avem nimic de adaus.

Meserie imorală. Fițiucele unguerești, conduse de oameni pătimiși, oameni lipsiți de simțul de echitate și umanitate, sbeară, tună, fulgeră, contra deputaților naționaliști, cari spun deputaților unguri în față, câtă nedreptate e în țara aceasta și câte rele ne bântuie. E și vezi, așa se vede că lor nu le place lumina, nu voiesc adevărul. Foile lor scriu contra noastră apoi cele mai sfruntate neadevăruri.

Să luăm bine sama însă, că mulți dintre acei gălăgioși au ajuns în dietă, nu mai în urma purtării slabe a unor cercuri românești. Au ales deputați străini, ca ei, cărora le-am dat mandat, fără nici un simț de dreptate să ne atace și să lucreze contra noastră.

În adevăr meserie imorală!

Cuvântări naționaliste

rostit în ședința de Marți a Dietei.

Vorbirea lui Dr. I. Maniu.

Onorată Dietă! Fiind obicei parlamentar, ca față de programul guvernului deosebitele partide prin vorbitorii lor să-și arate punctul lor de vedere, îndrăznesc și eu, ca în numele partidului parlamentar al naționalităților, al cărui membru modest sunt (Viitor de strigăte și larmă mare. În mijloc și stânga strigăte: *Nu-i partid național! E vânzător de țară, cine vorbește despre așa ceva!*) D-Voastră trageți, va să zică, la îndoială situația noastră de partid, deși noi avem program, deși noi suntem aici, membri ai acestui partid, deși avem organizare de partid și astfel orice om cu gândire trebuie să ne privească drept partid organizat (mișcare mare și protestări în stânga.) Cu toate că D-Voastră tăgăduiți că suntem partid...

O voce în mijloc. O să tragem atunci și noi la îndoială partidele D-Voastră! (Mișcare mare și strigăte! Găinari! Trădători de țară!)

Iuliu Maniu... noi așa socotim că existe: partidelor nu se poate discuta, după cum nu se poate discuta dreptul lor de a se valida. Noi vă vom dovedi prin fapte că există ca partid și că în această calitate a noastră nu vom înceta a proroga binele națiunii și patriei noastre. (Sgomot mare. Strigăte: Numai o singură nație e în țara asta! Trădătorilor de neam!)

Președintele: Rog să fiți în liniște. Eu până acum n'am auzit un singur cuvânt din vorbire. Faceți un așa zgomot, că președintele nu poate urmări cu luare aminte obligatoare cele spuse de orator (S'auzim! Poftește și vino mai în față!)

Iuliu Maniu: Aș dori mult să pot vorbi din așa loc (zgomot asurzitor. Vino înainte!)

Președintele: Vă rog, binevoii ascultați pe orator în liniște. Aici fiecare are dreptul să-și spună părerea și toate partidele și toți deputații trebuie să asculte pe vorbitori.

Hentaller. Impotriva nației n'are dreptul să vorbească! (Sgomot).

Președintele. Indrum la ordine pe dl deputat Hentaller.

I. Maniu... de unde să vă fie mai plăcut, dar, Onorată Casă, așa cred nu aceea e lucru de căpetenie de unde vorbesc, ci că ce spun. (Așa e!) Iar ceea ce spun, e sincer, vine dela inimă. Mărturisesc că eram în mare așteptare să auzim pro-

gramul rostit de dl prim-ministru. Cele auzite însă ni-au cam desiluzionat, ne-au înșelat din cauză că știind caracterul trecător al guvernului și cunoscând treburile pentru a căror ducere la îndeplinire a luat căma, cu drept cuvânt ni-am așteptat ca în privința felului cum o să săvârșască toate cele la câte s'a angajat să ne spună mai mult. (Strigăte: Nouă ni-a fost destul!) Nouă și țării însă nu ne e destul. (Sgomot mare. Președintele sună clopoțelul.) Guvernul acesta, afară de îndeplinirea celor trebuincioase vieții de stat a mai primit și s'a legat să deslege chestia sufragiului universal, ba și-a propus drept chemare ca să introducă în șanțurile constituționalismului și masele largi ale poporului... Onorabilul prim-ministru însă tocmai chestiunile acestea le-a lăsat în mai mare ceață (Strigăte: Nu-i adevărat! Să auzim).

E aproape un an, de când a început lupta al cărui singur rezultat este că chestia sufragiului universal a ajuns la suprafață. Sub aceste cuvinte se înțelege însă o mulțime de lucruri și se recomandă tot felul de modalități. În asemenea împrejurări era la loc și așa cred, dlui prim-ministru îi incumbă datoria să ne desfășure că dintre tot felul de principii cuprinse sub sufragiul universal pe care și-l mărturisește de al său și pe care dorește de fapt a-l duce la îndeplinire. (Sgomot. Președintele sună).

Atunci, când onor. prim-ministru a declarat că proiectul acesta de lege vrea să-l rezolve ridicând la valoare principiile democratice, și noi am aprobat declarația. Dar când dl prim-ministru a adăugat — dacă am înțeles bine — că va aduce între șanțurile constituției pe aceia, cari sunt calificați pentru asta și pe care guvernul îi va considera chemați ca atari, atunci în privința aplicării acestui principiu am văzut că dsa își permite așa latitudine cum noi nu putem admite și care ne face să retragem aprobarea noastră. (Mișcare, zgomot.) Trebuie să retragem deci și încrederea în guvern, întâiu de toate pentru că noi, naționalitățile, ne-am obicinuit că cu privilegiul realizării unor principii salutare de altfel, s'a desmintit tocmai acele principii generale. (Sgomot în stânga și strigăte: Nu-i adevărat. Președintele sună.)

Mai este apoi, afară de asta, o împrejurare care mă îndeamnă ca față de programul desfășurat să fiu ca neîncredere. Iar aceasta este: dl prim-ministru nici cu o vorbă n'a pomenit că legile fundamentale ale țării vrea să le aplice cu dreptate și obiectiv (sgomot mare, strigăte: Asta de sine se înțelege).

Ași considera ca firesc asta, dacă de fapt legile țării s'ar aplica. Dar, noi durere, ni-am obicinuit deja că legile să nu fie ținute. (Sgomot în stânga. Sumeți Vilmos întrerupe).

Președintele. Rog liniște! Invit pe dl deputat Sumeți Vilmos să binev. iască a ascultă pe orator în pace.

I. Maniu. Onorată Dietă! Dl prim-ministru a simțit trebuința să accentueze că legea fundamentală privitoare la Croația va fi păzită. Dacă onor. prim-ministru a simțit necesitatea să accentueze deosebit aceasta, atunci și noi cu dreptate ni-am fi așteptat (Sgomot mare, strigăte: Pe cine înțelegi sub «noi?»)

Președintele. Onorată Dietă! (Sgomot mare. S'auzim!) Se vede că dl vorbitor nu este în clar cu legile fundamentale ale Ungariei. (Așa-i, așa!) Și crede că în Ungaria naționalitățile față de Ungaria sunt în relațiunile în cari se află Croația față de Ungaria. (Sgomot mare și protestare în mijloc).

Prețind ca vorbirea președintelui să nu fie întreruptă. Asta e întâia Dvoastră datorie, altfel voiu fi silit să aplic regulamentul față de cei cari nici pe președinte nu vor să-l asculte (aprobări).

Rog dar pe dl vorbitor să se acomodeze legilor noastre fundamentale și când vorbește, să nu le confunde.

Markos Gyula. O Românie mare, până la Tisa, iată ce li-ar trebui acestora! (Sgomot).

I. Maniu. Știu bine că îndrumările la ordine a-le președintelui nu-i permis să le comentăm. Mă și țin de asta.

Lengyel Zoltán. Va fi bine să înveți regulamentul Dietei. (Sgomot).

I. Maniu. Atâta țin să declar, că instituțiunile noastre de drept public nu le am confundat. (Sgomot).

Papp Elek. Nu dispută cu președintele.

I. Maniu. Cunosc bine legile cari cuprind relațiunile noastre cu Croația. Cunosc însă și alte

legi fundamentale ale țării noastre cari au fost și sunt chemate să garanteze propășirea țării. Dar știu și aceea, că ele n'au fost respectate. Am zis și susțin și acum, că după cum dl prim-ministru a simțit trebuința să asigure aplicarea legilor fundamentale privitoare la Croați, așa s'ar fi convenit să se declare și în privința altei legi fundamentale, a legii de naționalități, art. XLIV dela 1868. (Sgomot).

Președintele. Rog liniște. Poftește, urmează!

I. Maniu... și să declare că o va aplica cu conștiințiositate. (Mișcare). Noi n'avem încredere în guvern pentru că așa vedem: și guvernul acesta stă în serviciul sistemului de guvernare care dela 1867 încoaci nu lasă să ajungă la valoare izvoarele de puteri ce s'au manifestat. (Sgomot mare). Sistemul de guvernare ce s'a înstăpânit asupra țării dela 1867 încoaci noi îl caracterizăm prin aceste cuvinte: exclusivitatea domniei de rasă și clasă. (Sgomot).

Atunci, când on. prim-ministru chiar și făgăduind proiectul de lege pus în serviciul celor mai democratice principii zice că legea asta va servi întru menținerea și păzirea caracterului național al statului (sgomot), atunci când știu, din trecut, ce însemnează »caracterul național al statului...« (Sgomot).

Kelemen Béla. Aici există numai națiunea unitară maghiară!

Președintele. Rog liniște!

I. Maniu... atunci când, durere, trecutul ne spune că prin aceasta se caută a pune pedeci validității neamurilor nemaghiare, atunci când în vorbirea dlui prim-ministru răsună în fiecare pasagiu ca un echou acest cuvânt de ordin: atunci noi, deși în unele amănunte strălucite ale programului vedem intențiile bune, — nu avem încredere într'ansul mai ales din cauză că din programul cultural nu se oglindește decât aceeași tendință de maghiarizare, în rezultatul ei final zadarnică, care împedecă adevărata fericire a țării și dezvoltarea îndreptățită a popoarelor. (Zgomot și strigăte: Asta nu-i strică!) D'aceia trebuie să declarăm că nu suntem aici pentru guvern, ci pentru popor.

Markos Gyula. Agitatori!

Președintele. Onor. Dietă! Fiecare deputat are drept să vorbească și să critice vorbirea ce s'a rostit. Nimeni nu are însă dreptul ca prin continuă nerăbdare și întrerupere să tulbure pe orator. Eu am datoria să apăr aici libertatea cuvântului și cred că majoritatea are ca datorie de rangul întâiu să premeargă cu bună pildă. Cu cât e mai mic un partid, cu atât trebuie ascultat cu mai mare răbdare și cu atât mai puțin e îndreptățită atitudinea agresivă împotriva lui.

Mezőfi Vilmos. Trăiască președintele!

I. Maniu. Fiind deci aici pentru popor, de sine se înțelege că vom sprijini toate acele intenții ale guvernului, cari într'adevăr vor ajuta interesele păturei largi a poporului. Declarăm însă în același timp, că vom duce lupta cea mai energică, cea mai cu demnitate și mai conștiințioasă împotriva măsurilor și intențiilor îndreptate contra validității sociale, economice și politice a celorlalte naționalități din patrie și cari sunt proprii să ajute interesele esclusive ale unei singure rase.

Onor. Dietă! Principiul de căpetenie al politicii noastre este ca toți locuitorii acestei țări și toate popoarele țării acesteia să-și aile în statul acesta fericirea, atât în privința economică, cât și în privința culturală și politică. Ținta noastră e să ajutăm la valoare principiul acesta fundamental. Astfel toate faptele noului guvern cari vor fi în contradicție cu acest principiu al nostru, se vor lovi de rezistența noastră.

On. Cameră! Nu-i acum prilejul să criticăm nuntele programului de guvern ce ni s'a desvoltat. Tocmai de aceea mă mărginesc să accentuez punctul nostru de vedere principiar și rog pe on. guvern să nu întrelase a ajuta la validitate toate acele principii cari singure pot fi mijloacele de propășire și fericire a țării acesteia, însă nu numai spre binele unei singure naționalități și clase, ci spre binele tuturor raselor și păturilor de clasă cari alcătuiesc țara asta (sgomot mare), ca astfel dezvoltarea politică, economică în culturală să fie d'opotrivă asigurată.

Și deoare-ce în vorbirea de program a prea onoratului prim-ministru nu văd exprimat în de ajuns acest principiu, nu avem față de el încredere.

Vorbirea lui Milan Hodja.

Milan Hodja: On. Dietă! Din vorbirea dlui ministru-prezident dar îndeosebi din a dlui deputat Thaly Kálmán, am observat, că baza și chemarea de competență a erei nouă este, să restabilească constituția țării ungurești. Aruncând o privire asupra trecutului apropiat, nu e om în țara aceasta, care să nu mărturisească acest program. Dar eu On. Dietă, nu mă opresc aici. Eu sunt de părerea, că după învățămintele din trecut apropiat, nu e de ajuns să mărturisim acel program, ca adecă să restabilim constituția în țară, ci — cred, că trebuie să mergem mai departe și să spunem, că reformăm constituția.

S'a adevărit, că constituția țării față cu statele din afară, a fost slabă, că Dieta n'a fost în stare să steie în potrivă atunci, când a avut datorința cea mai sfântă să reziste. Nouă deci nu ni-e îndeajuns să restabilim numai constituția, ci trebuie să o întărim, aici trebuie să aducem și să eliberăm toate acele puteri, care prin întreaga țară sunt împrăștiate, legate și apăstate.

Acest punct de vedere l'am mărturisit deja și atunci, când celelalte partide ale acestei diete nu învățaseră încă democratizarea, de ce avem lipsă, după ce putem observa cu toții, că constituția Ungariei sau va fi pusă pe baze democratice sau în caz contrar are să rămână slabă pentru totdeauna. (Așa-i!)

Punctul nostru de vedere, ce l'am dezvoltat acum un an în aceasta Dietă, îl mărturisim în întregime lui și acum. Din aceasta pricină ne bucurăm că s'a pus la cale introducerea votului obștesc. Ne temem însă, că partidele cari încă în anul trecut s'au împotrivit introducerii acestei reforme, nu vor face legea pentru votul obștesc din punct de vedere democratic, ci purcezând din punct de vedere al partidelor. Proiectul referitor la introducerea votului obștesc nu-l cunoaștem, prin urmare nu putem să ne spunem părerea a supra lui, dar cred că guvernul țării ar lucra spre liniștirea obștească dacă acest proiect l-ar aduce la cunoștință cât mai îngrabă...

Un glas (din stânga.) Mai este vreme. (Zgomot. Președintele sună).

Milan Hodja: ... ca fiecare, sau să fie liniștit, sau să ia poziție opusă. (Zgomot).

Nu e fără temei nedumerirea cu care primesc înștiințarea votului obștesc. Dacă e drept, că peste trei-patru ani popoarele țării în întregime lor vor fi chemate la urnă ca să-și dea votul după convingerea lor, cred, că spre acest scop ca popoarele să fie pregătite, le trebuie școală politică. (Așa-i! Băncile ultime din mijloc).

Oare care e școala politică a poporului? Durere, referitor la aceasta din vorbirea dlui prim-mi-

nistru vedem, că atunci când vorbește de introducerea votului obștesc, trece cu vederea și nu spune, că libertatea noastră de întrunire nu e garantată prin lege, că libertatea de întrunire, cultivarea politică a poporului, atâră dela voia și plăcerea autorităților din provincie.

Trecându-se acestea cu vedere, sunt potrivite ca noi, cari voim să vedem în această țară un popor crescut politicește, un popor conștiu de sine, să ne purtăm încă cu neîncredere față de acest proiect.

Ce ne face să ne exprimăm împotriva, înainte de toate e acea împrejurare, că dl prim-ministru n'a făcut amintire despre o chestiune de mare însemnătate în țara noastră, (să auzim! să auzim!) despre *chestiunea de naționalitate*. Sunt pe deplin convinși, că o reformă democratică, sănătoasă, dreaptă va contribui mult la vindecarea cel puțin în parte a gravaminelor naționale.

O voce (din strânga.) Ce gravamine?

Milan Hodja: Despre aceasta încă vom mai vorbi! (Zgomot în stânga și în mijloc. Să auzim! Să auzim!)

Președintele (suna.) Rog liniște!

Milan Hodja. Mai ales am fi așteptat dela dl ministru-prezident, că atunci când în vorbirea sa a desaprobat era așa numită anticonstituțională din trecut apropiat, atunci numai în treacăt face amintire despre o atare ordinațiune ministerială, ca a vătămat adânc popoarele nemaghiare din țara aceasta, și care ordinațiune a edat-o un atare ministru, a cărui legalitate n'au recunoscut-o nici odată chiar partidele ce azi sunt în majoritate, și a cărui ordinațiune, ca nelegale n'ar fi iertat să fie respectate.

Înțeleg ordinațiunea nrul 72.000/905 a fostului ministru de instrucție publică, care regulează învățământul limbei maghiare în școlile populare.

Referitor la aceasta am acea rugare plină de demnitate către dl ministru-prezident, care când a amintit chestia învățământului public, oare dorește rămânerea în vigoare a acestei ordinațiuni ilegale?

Ași vrea să știu dela dl prim-ministru, că oare acea ordinațiune ministerială e încă în vigoare și autoritățile politice sunt îndreptățite să procedeze pe baza acestei ordinațiuni față de școli în deosebi față de școlile confesionale?

Ce privește programul în general al acestui guvern nu e acum timpul potrivit să-l supunem criticei. Mai mult referitor la reforma dării să-mi îngăduie On. Dietă să declar, că politica despre dare, așa după cum a spus-o dl ministru-prezident, în general o aprob și numai aceea întrebare a-și vrea să adresez domnului prim-ministru că oare introducerea dării progresive nu

va fi legată de anumite îngrădiri în așa mod, după cum în anul trecut coaliția spusese de mai multe ori, că progresivitatea va avea anumite hotare maxime și oare aceasta reformă de dare progresivă de fapt va fi progresivă, democratică, sau insinuarea ei e pentru acel scop, că aceia, cari în adevăr doresc darea progresivă, să fie liniștiți cel puțin pe un moment?

On. Dietă! Cred, că pe lângă acea mașrută, ce a primit-o guvernul la denumirea sa, n'ar fi cu cale să facem azi amintire despre celelalte făgădueli de reformă cu atât mai ales, că de pe acum văd acele barbe cărunte respectabile (llaritate), cu care se vor mândri acei domni, cari acum ca cei mai tineri membri ai dietei, aici au ocupat funcția de notari de vârstă, atunci când va veni rândul ducerii la îndeplinire a acelor făgădueli. Rog On. Dietă, ca acuma când după timp îndelungat iar ne-am adunat, să-și concentreze toată puterea asupra unui punct...

Zakariás János: Asupra edificării statului național!

Milan Hodja: Nu asupra edificării aceleia (Strigăte în partea extremă din stânga: Ba da!) ci asupra edificării statului pe baze democratice. (Aprobări între deputații naționaliști. Zgomot. Președintele sună.) și asigur On. Dietă, că dacă pe masa ministerială se va pune un proiect de lege despre sufragiul universal, proiect fără orice restricțiune și orice nedreptate, atunci fiecare partid din On. Dietă va găsi în noi conlucrători cinstiți. (Aprobări între deputații naționaliști.)

Politica în școală.

(Pentru dl Szabó Elemér.)

Intr'o țară unde patriotismul se măsură din belșug cu metrul, cu chilo, sau cu ocaua, ca orice marfă proastă, este imposibil ca politica să nu-și facă loc și în școală. Intr'o astfel de țară unde ca să fii »bun patriot« trebuie să treci prin anumite metamorfoze și să primești la codița numelui tău o vocală frumos sunătoare, nu poate să domineze judecată dreaptă, tonul calm, liniștitor și iluzia reciprocă.

În Ungaria, iubita noastră patrie, ni-se dă adeseori ocaziune, că chiar din partea bărbaților de școală, să auzim cele mai convenționale minciuni, presupunerile cele mai temerare, acuzările cele mai grave și de aici concluziunile trase de păr.

POEZII POPORALE.

— Mitru Anghel alui Oniții (Șimand). —

Știi tu mândră ce l'am spus
La cules de cucuruz
Să porți pană de colie
Să-mi fii dragă numai mie.
Dar purtași pană verde
Să fi dragă cui te vede
Apoi purtași pană neagră
Să ai dragă lumea n'treagă.
De-am călcat cuvântul tău
Să mă bată Dumnezeu
De-am călcat porunca ta
Să mă bată preceasta.

— Pavel Goian diu Poiana. —

Frunzuliță de prin vie
Nu știu mândro ce ți ție
De ce porți așa mânia?
Frunză verde din tufiș
Vezi, mândro, că te căiși,
Te căiși și-i prea trecut
Că eu nu te mai sărut.
Te-aș fi sărutat nainte
Dar te țineai prea cuminte.

Frunză verde din măr dulce.
Vine neica și se duce,
Frunză verde dintr'o creangă
Vine mândra și mă n'treabă.
Că oare nu mi ea dragă?

Pă-mă doamne floriceică
Să fiiu la mândra în chică,
Când eu voi inflori

La fete în mâni voi fi,
Iară când m'oi plăti
Ele mult că m'or jeli.
C'am fost floare mai frumoasă
Și la fete drăgostoasă,
Drăgostoasă cu miros
Fetelor de bun folos.

VERSUL SOLDATULUI.

— Compus de Teodor Ardelean, soldat în Arad. —

Frunză verde de cucută
Rău am petrecut regută,
Toată ziua n' Platz afară
La Marsch-eint și herschtelt iară
Când Aptret am căpătat
Toți în școală am intrat;
Pân' la șapte școală ținea
Și la opt ne vizită
Numai un bumb mi-a hibălit
Freiterul m'a și lovit.
Merg la Căprar a mă plânge
El cu doauă mă încinge.
Și din grai așa-mi grăiește:
Tu de raport te gătește.
Când va fi mâne la opt
Să fii gata de Răport.
Și năcăjit mă culcam
Căci vedeam că drept nu am,
Dimineața mă sculam
La ceasuri mă tot uitam
Vine Strajameșterul, mă n'treabă
Cei cu tine măi sdrâmțeală?
Eu căutai să-i povestesc
Dar nimic nu-mi folosesc
De ureche mă smâncește:

Tu de Raport te gătește
Când va fi colo la opt
Să fii gata de Răport.
Tremurând eu mă grăbeam
Boconcii mi-i puțuleam,
Iată acum sunt opt ceasuri
Și vin domnii oficeri
Vine-un Leutnant și-un Cadet
Strigă Raportul Antret
Iată și Căpitanul vine
Tremura inima n' mine,
Că acuma știu ce vine
Tot mai rău decât mai bine.
Cadetul comandălește
Hab-act reks-richtai grăbește
În loc să mă uit la dreapta
De frică căutai la stânga
Cadetul de loc mă vede
Cătră mine se răpede
De nas mă prinde, smâncește
La dreapta te richtuește.
Eată căpitanul vine
Și s'apropie de mine
El din grai așa-mi grăea,
Măi regută tânărea
Ștrofălescu-te ori ba?
Sau oară te-oi mai lăsa
Pân' ce te mai învăța
Dar șese ceasuri fer ți-oi da.
În arest ei m'au băgat
Și în fiară m'au legat
De-o mână și de-on picior
Și gândeam la mândrei dor
Bata-l focu chinu-i mult
Până-i lumea nu-l zăuit.

Cetatea-Aradului, la 24/V 190 st. n.

Nobilul coleg din Deva, Szabó Elemér, după ce ne dă gata întreaga noastră literatură didactică pe două coloane cu litere mărunt, stăpânit de patima cea mai crasă, mistificând adevărul abandonând cele mai elementare principii pedagogice pentru scopul său de extirpare, revine în nrul 17 din »Néptanítok Lapja« și cu o ură neîmpăcată, cu un cinizm ne mai pomenit, se napustește într'un articol de fond asupra întregii noastre ființe etnice.

Lubitul coleg după ce ne prezintă literatura noastră didactică ca o lectură delirantă, școala noastră ca un cuib infect și mizerabil, pe noi învățătorii apoi ne aduce pe tipsia de friptură pentru conaționalii săi, sau mai bine pentru aceia, cari mărturisesc aceleași principii ca Dsa.

Fiindcă eruditul pedagog se ocupă cu atâta predilecție de noi, să ne ocupăm și noi de principiile sale pedagogice și să luăm la întâmplare un exemplu.

Referitor la studiul istoriei ni-se aduce acuza cea mai gravă, că noi propunem studiul acesta numai din considerații naționale (românești) insistând mai mult asupra istoriei universale și neglijând istoria patriei.

Acuza aceasta o spulberă tocmai un învățat maghiar dl Dr. Wolfner Pál în nrul 1—2 din »Népmívelés«, care pledează pe lângă ideea sănătoasă că tocmai istoria universală este izvorul nesecat de exemple pentru tinerime. Eminentul bărbat de sigur că nu vrea ca colegul Szabó să pună vâl negru peste întreg trecutul Romanilor, din pricină că noi Românii suntem descendenții acelor. De bună seamă că dl Wolfner e tot așa de bun patriot ca și dl Szabó, dar pe când Wolfner vorbește din convingere, Szabó vorbește din patimă și din ură. Căci să ne întrebăm: Oare din faptele divinului Traian, atât de urgisit de dl Szabó, să nu poată absolut nimic să învețe chiar și compatrioții nostri maghiari? Oare Mihai Viteazul s'a luptat el numai pentru desrobirea neamului românesc? Și dacă s'a luptat și pentru desrobirea altora, nu merită nici o atenție din partea altor naționalități, numai și numai pentru că a fost român?

Propună dnii colegi maghiari istoria cum vreau, după ori-ce tendințe, noi o propunem din considerații mai înalte. Noi luăm la istorie în cumpănă numai valoarea etică și propunem cu aceiași dragoste despre Traian ca și despre Sfântul Stefan; despre Mihai Viteazul, ca și despre Matia Corvinul, despre Széchenyi sau Eötvös. Dacă am propune istoria după principiile înșirate de dl Szabó asta nu ar mai fi istorie, ci ar fi cea mai obraznică pălmuire a principiilor de dreptate, frățietate și egalitate.

Din cele expuse rezultă, că dl Szabó iarăși vrea să-și arate hatalom-ul într'un mod semitic și pervers. D-sa însă nu-și mărturisește credința pe față ca colegul maghiar de odinioară: »De az Istenit, én arra tanítom a gyermekeket, hogy mikor lát egy oláhot vagy egy tótót, hát rántsa

ki a bicskáját«, în fond însă tot aceea face și D-sa: se sbuciumă întru pervertirea adevărului, vede năluci unde le află bine venite, se tăvăleşte ca un epileptic, când simulează că e aproape primejdia.

Evident că colegul Szabó are mania de a vâna merite patriotice. Înainte numai dle coleg, în Ungaria toate sunt posibile: prin procedura asta poți ajunge și ministru. Iar dacă te va bate norocul ăsta mare, suntem siguri că îți vei alege fotoliul instrucțiunii, și atunci îți vei ajunge de sigur și scopul: să ne mătură de pe rotogolul pământului.

Roșia, 22 Maiu 1906.

Iosif Stanca
inv.

D'ALE ALEGERILOR.

Din cercul Moravița.

Noi în cercul nostru încă am luptat cu bărbăție, dar am picat și văzând la frații nostri »gloria străbună reinviată« ne-am zis: oare uscăturile din codrul verde, nu trebuie arse și nimicite?

Ni s'a spus că Voivodinț ar fi avut prea mulți rățaciți spre rușinea neamului; protestăm însă că poporul în cea mai mare parte și-a zis:

«Fie zi cu soare sau cerul noros
Fie zi ninsoare, noi mergem voioși!»

Rugăm mult on. redacțiune să binevoiască a publica în nrul de Dumineca Rusaliilor a mult iubitei noastre foi »Tribuna« că din comuna noastră Voivodinț au votat 96 alegători cu candidatul naționalist dl Vl. Spătariu; iară cei adăpați la birturile din sat, apoi toată ziua la fața locului de alegere unde cei buni ai nostri le strigă »carne de cal« fără a-și da socoteala că birtașul nu va fi adus dela Biserica-albă și vre-o carne de iapă, nu tot de cal, zic între aceștia au jucat un rol josnic între alții și următorii:

a) Todor Păsui alias Văcicu, în chilia dlui Ioan Miclea, în prezența nou aulesului preot Ioan Andreescu, apoi Pau Todor, Ioan Mata, R. Miclea, etc., a dat mâna, deobligându-se moralmente că va vota cu candidatul nostru; dânsul însă cu toate că e virilist, ergo independent, și-a călcat cuvântul pentru banchetul dela Moravița (răutăcioșii zic că au mâncat șapte porții de carne de cal) și astfel primească disprețul tuturor oamenilor căci și așa strigă după el papricaș de iaha. Nemesis însă nu au așteptat mult, căci pe lângă focul de astă vară apoi moartea soției și a ginerelei său, l'a încurcat în profeșe, în care același dl Spătariu i-a arătat pe lângă garduri că papricașele s'au plătit dejă până acum cu sute de cor.

b) Alegerile de chineji și alți slujbași au mormit pe unii a lucră contra neamului nostru, — alții de dragul beuturii și a papricașului, — și iarăși dependenți de autorități și-au călcat convingerea și au votat contra. Todor Mata, (alias baranda) Todor Dracodan (eada), Nicolae Moisă, sătos după chinezie, Floria Todor (bere), Gruia Vida comerciant en gros: fără lule și tutun, Ioan Stoicu (dadu) Ilie R. Purenda care e în stare pe o halbă de bere sau de rachiu să-și dee chiar și viața, Pantelimon Luca, Adam Fengea, Ilie Luca (cotârlogeă), Ilie Luca (b . . .) Ioan Bărbosu, Hátu Sándor, Stefan Băcăluța (hotelier mare) Moise Tătiku, Vuya Simon a lui Véză, Ioan Duma acesta mâncând preă mult papricași s'au betejit de abia au putut să voteze, Nica Leza (sârbulo-noi) și Toma Drăgodan.

Binecuvântați fie toți cei ce s'au alăturat steagului nostru și fiind aproape suta de votanți (laudă lor) vom remarcă și unele părți bune și laudabile la care nu ne-am așteptat și anume: sub judele Simeon Petrică au votat cu noi, so-crul forșpanului notarial Pau Butan în ciuda gi-

neresău, iar cu noi, — Todor Stanciu își plângea pe tată său ce era pe catafalc (pa masă în sicriu) a alergat peste 30 chl. la alegere și alți 30 retour, aflând în biserică prohod, adevă și-a servit neamul pro primu și pro secunda și a plâns pe al său părinte.

lubro.

Voivodinț, în 14 Mai st. v. 1906.

Din România.

Un dar regelui. Dupăcum se știe, la recepția coloniei italiene la Palat, colonia a prezentat M. S. regelui într'o mapă de marochin un pergament artistic.

Pe mapă, foarte elegant legată, e scris cu litere de argint topit »A sua maesta — Re Carlo — la colonia italiana MCMVI;« pe pergament, într'o bogată încadrare decorativă, se citește următoarea adresă scrisă în italienește de profesorul de Luca:

»Acolo unde se va opri vulturul legiunilor, acolo vulturul lui Hohenzollern își relua zborul.

»Acolo unde Roma lasă ca o straje primejduită o colonie, Carol cu vârful spadei sale biruitoare înseamnă împrejurii hotarele unui regat.

»Din Urbe își trage un popor prea înalta sa obârșie de neam, de istorie, de civilizație; dela Carol primii orândueli, libertate, putere.

»Ceeace rămase un vis deșert al lui Dante pe malurile Tiburului — adică Enric al VII-lea coborându-se din Germania spre a reîntocmi imperiul — ajunse un adevăr istoric pe țarmurile Dunărei, mulțumită lui Carol chemat dela stâncele din Sigmaringen ca să revendice moștenirea Romei.

»Astăzi coincidența istoriei sapă de braț cele două date, cele două opere mărețe, iar recunoștința le sapă în inimile poporului, consfințind după XVIII veacuri drept urmaș imediat al lui Traian Intemeietorul, pe Carol Liberatorul.

»Să strălucească, o Carol, îndelung asupra regatului lumina înțelepciunii Tale, să-ți zimbească îndelung printre cântecele »augusta;« printre bucurii și leagăne prinții și cei născuți din ei; printre raze de mândrie și lacrimi de duiosie, norodul mântuit!

»Iată, din laurii răsăriți la poalele columnei triumfale, Roma îți împletește cununi!

Declarație.

În numărul 105 din 1902 (8/12 Iunie) al ziarului »Tribuna Poporului« a apărut o corespondență datată din Budapesta cu privire la frământările alegerii de episcop din dieceza Aradului. Fără a fi pomenit cu numele — însă prin aluziuni și indicațiuni — dl Eugen Zaslo s'a simțit ofențat și calomniat prin cele cuprinse în acea corespondență și a intentat foaiei noastre proces de presă.

Incredințându-ne, că autorul corespondenței a trecut peste marginile informatorului fără patimi și nici că s'a putut erua, nici luă la răspundere autorul și cum nu intră în deprinderile noastre: nici a ofența, nici a calomnia pe nimeni, — ne credem datorii că din acea corespondență să retractăm tot ce ofențator s'a scris la adresa d-lui Eugen Zaslo, fost profesor seminarial, și să ne exprimăm părerea de rău că prin surprinderea bunei noastre credințe »Tribuna Poporului« a publicat acele șire jignitoare. Ioan Russu-Șirianu.

— Vestim că în urma lealei declarații de mai sus, dl E. Zaslo și-a retras procesul de presă ce ne intentase.

INSTRUMENTE NECESARE LA ORI-CE ECONOMIE.

o o o o ,,Ciururi-Kalmár“ adevărate și mașini pentru curățirea sămânțelor de trifoiu. o o o

Cele mai renumite în toată țara și cele mai ieftine și de construcția cea mai bună.

Fabricăm din materia de prima calitate din patrie în diferite mărimi, în diferite construcții, corespunzătoare tuturor cerințelor economice, mașini pentru curățirea grânelor, ciururi de pleavă, mănate cu mâna ori cu motor. Rugăm să cereți catalog gratuit despre noutățile noastre de un an. La ori ce cerință răspundem prompt și fără nici o plată.

CA DE MAȘINI DE GRÂNE alui KALMÁR ZS. ȘI SOȚUL HÓDMEZŐ-VÁSARHELY.

O serbare.

Imi împlinesc o datorință față de neamul nostru, când Vă comunic decursul frumoasei și înălțătoarei festivități, ce a avut loc Joi în ziua înălțării Domnului în comuna Pesac, din incidentul aniversării a 100 ani de când s'a pus piatră fundamentală la biserica gr. or. română de acolo.

Conform programului, la orele 9 a. m. s'a oficiat cu pompă serviciul divin prin Prea On. domn protopresbiter tractual Paul Miulescu asistat de preotul Petru Pascu și capelanul Victor C. Fizeșianu. Răspunsurile liturgice le-a dat escelentul cor din Sân-Nicolaul-mare, sub conducerea a de toți cunoscutului și bine apreciatului învățator Atanasiu Lipovan. Cuvântul festiv l-a ținut capelanul C. Fizeșianu făcând și istoricul comunei bisericesti. Cine a avut fericirea a ascultat predicând pe capelanul Fizeșian, numai acela își poate face o idee despre însuflețirea, ce a produs tonul cald și plin de iubire de neam, limbă și lege al oratorului, care ton se ridică la vehemență impetuoasă, când sbiciuia »boala veacului«, egoismul cel mai urât, care își uită de neam, limbă și biserică, căutând a-și satisface poftele și plăcerile private pe socoteala binelui tuturor, încât uitaserăm cu toții că suntem în biserică și ne închipuiam, că suntem pe altă lume și par'că așteptam în tot momentul plinirea cuvintelor oratorului: peirea păcătoșilor și preamărirea dreptilor!

Poporul, care cu resuflarea reținută și însuflețit până la extas ascultă cuvintele păstorului său, a erupt — la sfârșitul predicii — într'un strigat triumfător de bucurie, aclamând viu pe vrednicul său capelan.

Păcat că acest vrednic preot e silit a-și pierde forțele în mijlocul unor colegi lipsiți de orice sentiment bun pentru neam și biserică, cari la tot pasul caută să-i pună piedeci întru munca grea a redeșteptării neamului nostru.

În biserică am observat pe următorii oaspeți fruntași: d-na protopopeasă Paul Miulescu; din Sân-Nicolaul-mare: Ioan Popovici paroch cu d-na, Dr. Nestor Oprean cu d-na și Ilarion Hodrea. Din Timișoara: Dr. A. Cosma cu d-na, Dr. G. Adam cu d-na, R. Carabaș cu d-na, L. Magdu cu d-na.

După ameazi a fost petrecere populară, la care a cântat alternativ corul din Sân-Nicolaul-mare și cel din Pesac.

Seara s'a dat concert asemenea de ambele coruri. Corul din Pesac s'a prezentat destul de satisfăcător; cât despre corul lui Lipovan din Sân-Nicolaul-mare a fost la culmea sa. Cu atâta precizie și finețată numai acest cor e în stare să cânte. A fost recompensat cu frenetice aplauze trebuind mai fiecare bucată să o biseze.

Coriștii din Pesac au predat piesa teatrală »Soare cu ploaie« care a fost bine studiată, dar e nepotrivită pentru diletanți țărani. De altcund laudă merită și corul din Pesac instruit de Cuzman Bogdan. *Un oaspe.*

DELA SATE.

Comuna noastră Făget (Oláh-Bükkös) din comitatul Tárnava-mică, e o comună ce, numără abia 500 locuitori până la unul de naționalitate română.

Această mână de oameni prin conlucrarea unei familii (familia *Bianu*) a zidit în anul 1872 o mare și frumoasă biserică. E așezată în mijlocul comunei, având o înfățișare frumoasă. Tot aceasta mână de oameni în anul 1894 a zidit școala în același intravilan cu biserica, iarăș din material bun și trainic.

Începutul la clădirea bisericei și ducerea la bun sfârșit acestea a luat-o vestitul tribun dela 48 *Vasilie Bianu*, iar zidirea școlii a adus-o la îndeplinire fiul acestuia, bravul notar cercual Eugeniu Bianu.

În primăvara anului trecut cu datul de 14 Mai st. n. s'a ținut examenul cu pruncii dela școala conf. gr.-cat. din loc la care funcționează acum

de 9 ani popularul inv. Ioan Velicea. Examenul era să se înceapă la 8 ceasuri dimineața, dar o întâmplare neașteptată l'a amânat. Inspectorul regesc de școale din Dicio-Szt.-Martin dr. Szabó Mihály, telefonează notarului cercual ca să amâne pe mai târziu ținerea examenului sau să se examineze pruncii din toate celelalte obiecte, lăsându-se afară limba maghiară, la care are voie a fi prezent și D-Sa. S'a procedat în tocmai dorinței inspectorului regesc, a fost prezent la luarea examenului din limba maghiară și cu sfârșitul aceleia s'a declarat, că nu e mulțumit cu progresul ce s'a făcut din acest obiect. A făcut arătare înaltului Ministru de culte și instrucțiune publică și acesta a emanat ordinul 72000/905 prin care zice că: pe lângă harnicul și simpaticul inv. de acolo Ioan Velicea «să se pună un al doilea învățător, care să propună limba maghiară și acel învățător să fie plătit din al său.» Nu s'a procedat așa. S'a început anul școlar 1905/6 și la școala noastră conf. și lucrurile au rămas tot ca mai înainte inv. Ioan Velicea și-a început prelegerile ca și în alți ani cu zel și mari încordări ca totdeauna. Aceasta a urmat în întreg anul școl. 1905/6. Când era aproape ca din nou să se dea examenul cu pruncii, inspectorul regesc a avizat pe notarul cercual Eugeniu Bianu, că ar avea voie să fie prezent și la acest examen. I-s'a spus că examenul se va ține în 23 Mai. st. n. a. c. Am avut deci onorul al avea între noi pe dl inspector, care a examinat strict pe băcți din limba maghiară. Îți era mai mare dragul să fi văzut pe băieții nostri cum răspundeau de clar și cu mare curaj. Răspunsurile băieților au pus în uimire pe cei prezenți însuși Inspectorul regesc publice s'a declarat, că e pe deplin mulțumit cu progresul din limba maghiară, precum și din celelalte obiecte propuse, căci și din aceste au răspuns pruncii peste așteptare de bine.

Atunci se scoală spectacibil domn notar cercual Eugeniu Bianu și cu glasul puternic într'un ton desprețuitor îi zice parochului local Alexiu Trif: «e ușor a arunca o peatră în fântână, dar e greu de-a o scoate. D-ta ești în șcenatorul acestora, una însă mă doare, că ai băgat în această afacere pe unul din familia noastră ce poartă numele Bianu».

Până când s'a petrecut aceasta scenă, toți cei prezenți — căci erau de față M. On. domn Iosif Lita, v.-protopopul Biei; On. domn Basiliu Călugăr, paroch gr.-cat. și On. domn Iuliu Moldovan, paroch gr.-or. cu mult stimabila doamnă, din Crăciunelul sup.; stimații domni învățatori, C. Frâncu cu mult stimabila doamnă, Z. Macaveiu, E. Drăgan din Tătărlana, stimabilul domn Basiliu Turcu sub-notar și cand. de inv. Alexandru Banea din loc și popor — au fost surprinși și nu-și puteau da samă de celea petrecute, nu-și puteau închipui ca un preot să-și acuze școala conf. de sub conducerea sa și totuși așa a fost.

Făget, 26 Mai 1906.

Un participant.

NOUTĂȚI.

ARAD, 1 Iunie 1906.

— **Jandarmi ucigași — lăsați să scape...** Ne aducem cu toții aminte de sângeroasa sălbătăcie dela Ferdinandsberg, unde cu prilejul unei greve jandarmii, ca din senin au împușcat 11 oameni iar alți mulți lucrători au fost greu răniți.

Se scrie că acum s'a isprăvit cercetarea făcută împotriva jandarmilor. Și mai-marele jandarmilor și procurorul și fibirăul așa au aflat că »jandarmii cu dreptate s'au folosit de arme«, — deci nici un fir de păr nu li-a clătinat.

Dar decorație vor căpăta, — întrebă »Népszava«.

— **Alegerea din Sân-Miclăușul-mare.** Ne îndreptăm câtră toți alegătorii români și nemți din cercul Sân-Miclăușului-mare,

rugându-i cu iubirea frățească, să nu se făgăduescă pentru candidatul Ronay Ernő sau altul, ce va veni, ci prin o înțelegere bine hotărâtă să lucreze din răspuneri pentru reușita candidatului național dl dr. Nestor Oprean, care și în rândul trecut a rămas în minoritate numai cu 80 voturi.

Toată suflarea românească își îndreaptă privirea spre voi și vă roagă atât de frumos, să vă împliniți datoria ca cetățeni în modul cel mai demn de laudă.

Mai ales acum să o faceți aceasta, când vedeți, că numai deputații naționaliști luptă în dietă pentru drepturile tuturor, și pentru ușorarea sorții voastre. Strângeți-vă rândurile și luptați cu bărbăție, ca și voi să puteți avea în casa țării un atare deputat, care vă cunoaște năcașurile și durerile și care să lupte pentru drepturile voastre.

— **Mandate atacate.** La curia regească au sosit două petiții: una contra mandatului deputatului național slovac, dr. Emil Gyurici, iar a doua contra independistului Batthyanyi, cerându-se nimicirea acestor mandate pe motiv, că s'au făcut corupție prin beuturi.

— **Mănăstirile dela muntele Athos înt. e-ținând pe antartii greci.** După informațiunile cele mai pozitive ale ziarului »Românul dela Pind« mănăstirile grecești dela sf. Munte sunt acelea cari contribuiesc cu sume foarte mari pentru organizarea și întreținerea bandelor de antartii greci. Cunoscută fiind activitatea acestor antartii, fiecare se poate convinge de duhul religios de care sunt animați pustnicii din Athos și de mijloacele întrebunțate de dânsii pentru obținerea raiului.

— **Scandale la ordinea zilei.** Gimnaziile ungurești încep a se recomanda foarte bine. E timpul când se fac examenele de maturitate, când băieții cari au să păsească în viață, au să devie dească, cât știu din cele învățate, în decurs de opt ani de zile. Și la aceste examene s'au descoperit la mai multe gimnazii lucruri slabe.

La gimnaziul din Seghedin tinerii au furat tezele scripturistice și astfel examenul de maturitate a trebuit suspendat.

La gimnaziul din Arad lucrurile s'au întâmplat tot așa.

Acum foile scriu despre un scandal și mai mare. La gimnaziul unguresc din Félegyháza trei maturizanti au mituit pe pedel cu 400 coroane, și el le-a arătat tezele scripturistice. Cei trei apoi au vândut aceste teze fiecărui coleg de ai lor cu câte patruzeci coroane. Dar' cu toate că ei au știut tezele din latină, unii au fost atât de neisteți, încât au tradus după o »pușcă« nemțească și atari lucruri, cari în textul latin nu erau. Astfel bieți au fost prinși.

Din toate acestea scandale, ce se prea repetesc, se vede, că domnișorii unguri, cari au trai atât de bun și nu simțesc lipsa, ca copiii de Români, nu învață nimic. Iar atunci, când trebuie să dea socoteală despre vrednicia lor, trebuie să se folosească de toate mijloacele nelegale. Se înțelege, că profesorii încă poartă vină în mare parte. De cei trec din o clasă în alta? Ori e prescriș, ca din domnișori să faci cu tot prețul domni?

— **DI Constantin Sulică** din Brașov a dat cenzura de profesor la universitatea din Buda-pesta. Felicitări!

— **Pentru medicii Români.** Protopretorele cercului Ciacova (comit. Timiș) cu datul de 9 Mai 1906 Nr. 2326 a publicat (în foaia maghiară »Magyar közigazgatás« nr 21) concurs pentru ocuparea postului de medic comunal în Ghilad. Salarul: 1. În bani 1600 cor. 2. Taxe de vizitațiune după 3785 suflete. 3. Taxele dela 14 odăi, pe baza învoirei între medic și proprietarul odăilor. 4. Pe săraci fără taxe.

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, Jozsef főherceg-ut. Nr. 1.
(Lângă banca „Victoria“.)

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritual nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

Deoarece partea cea mai mare a locuitorilor sunt Români, atragem atențiunea medicilor români ca să-și prezenteze — până în 5 Iunie st. n. — petițiile.

Alegerea se va ține în 11 Iunie 1906 st. n. în comuna Ghilad.

— **A lui să fie.** Murarescu Nicolae din Mehală fiindcă a căpătat slujbă dela stat și-a schimbat cognumele său și a copiilor săi, Emil Sidonia și Alexandru în cognumele unguresc Murány.

A lui să fie!

— **O expoziție internațională de lucrări femești.** Zilele aceste s'a inaugurat la palatul de cristal din Paris expoziția internațională de lucrări artistice femești. Precum se anunță, produc o mare admirație și stănesc mari laude din partea ziarelor, minunatele lucrări de broderie și dantelării trimise de atelierul regal din București și de o școală profesională de acolo. Lucrărilor românești li-s'au acordat cele dintâi două premii de onoare.

— **«Steaua» institut de economii și credit societate pe acții,** Român-petre aduce la cunoștință, că adunarea generală ordinară din 28 Iunie 1906 a hotărât ridicarea capitalului social dela 32.000 coroane la minimum 100.000 cor. și a împuternicit direcțiunea să facă emisiune nouă de acții conform §-26 punct d) din statute fără a se schimbă scopul și principiile fundamentale stabilite în statute.

Subscrierea acțiunilor noi se încheie la 1 Iulie 1906.

— **Jidovul se îmbogățește — pe spinarea noastră.** Din Boncesd primim o corespondență în care ni-se arată cum jidanul Rosenfeld să îmbogățește pe spinarea Românilor. Țăranii noștri și în zilele de lucru stau tot în crâșmă și se îmbată, apoi se apuc la ceartă și sfârșitul ei, că se întâmplă și bății.

Poporul de acolo sărăcește și jidanul azi-mâne are pământ și moșii, cumpărate dela mai mulți țărani de ai noștri.

Facem rugare către conducătorii sufletește să lumineze poporul și să le arate pe ce cale primejdioasă se duc.

— **Scandalul Murri.** Se știe, că după ce a stat trei ani în temniță dovedită fiind de tribunalul din Milano (Italia), ca părtașea la omorirea bărbatului ei Buonmartini, tinera doamnă Linda Murri a fost iertată zilele trecute și anume așa fel, că nu mai stă în temniță, care să-i strice sănătatea, ci au mutat-o într'un frumos castel. Foile italienești sunt pline cu ciudate amănunte asupra pricinei acestei bunăvoințe arătate față de frumoasa doamnă și să zice că ministrul dreptății Saccai va fi aspru luat la răspundere.

— **Un preot român macedonean pus sub interdicție.** Din Constantinopol se anunță că preotul român Anastasie după cererea metropolului din Korița a fost pus sub interdicție de către sinodul patriarhiei pentru motivul, că a celebrat o cununie română.

— **DI Teoddr Radu** notar la judecătoria cercuală din Lugoj a fost numit sub jude la judecătoria cercuală din Recașul-timișan. Felicitările noastre.

— **Generalul Nogi pentru generalul Stössel.** Ziarul englez »Daily Telegraph« primește din Tokio știrea, că generalul Nogi comandantul trupelor japoneze dela Port-Arthur, s'a adresat telegrafic șefului statului major din Petersburg cu rugarea de a-i comunica, dacă de fapt generalul Stössel a fost condamnat de tribunalul militar la moarte. Nogi ar mai fi adaus în această telegramă, că după părerea sa modestă predarea Port-Arthurului în împrejurările date a fost inevitabilă.

— **Magazin de stofă de fabrică, Leichner și Fleischer,** Pécs. În magazinul exclusiv de stofă de fabrică se află de vânzare 3 metri stofă de lână pentru întreaga îmbrăcăminte bărbătească, dela 3-30—4-40—6-60 floreni în sus până la cea mai fină.

Pentru provincie trimitem bucuros probe. Leichner și Fleischer, Arad, Szabadság-tér 17 Telefon 475.

— **Wolf J.,** pantofar de ghete femeiești și bărbătești. Arad, strada Weitzer (palatul minorităților).

— **Notificare.** Pentru cine e rob cu totul de un medicament neîntrecut, ce poate

să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul «Am fost bețiv.»

— **Corecții pe hârtie calitate foarte fină** 100 bucăți cu 1 cor. 1000 bucăți 9 cor se poate căpăta în Librăria lui *Ingusz J. și fiul Arad.*

Cultivarea părului. Cea mai obvenientă cauză a căderii părului, după cum a dovedit-o cei mai renumiți medici, e însuși mătreața, cei ce sufăr de acest morb

în timpul cel mai scurt devin pleșuvi, doare-ce mătreața slăbește perii și uscă rădăcinile părului. Nenumărați medici experți din patrie și străinătate recomandă „spiritul de păr PETROLIN“, despre ce prin epistole de recunoștință se arată că după o folosire de câteva zile împiedecă căderea părului, și ori ce alt morb de cap si în mod avantajos ajută la creșterea de nou a părului. **La cumpărare să fiți cu băgare de samă la simbolul de mai sus.** Ori ce alt spirit adus în circulație e numai o imitare și falsificare stricătoare. Se căpăta numai la **Korónai și Wachsmann, Szabadka.**

Magazin principal la farmacia Földes Kelemen. Se poate căpăta și în prăvălia de toalete alui **Hegedüs Gyula.**

Economie.

Arad, 1 Iunie 1906.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Cota oficială pe ziua de 31 Mai. ☞

INCHEEREA LA 12 ORE:

Grâu pe Oct. 1906 (100—clgr.)	15.68—15.70
Secară pe Octomvrie	12.90—12.92
Orz pe Octomvrie	12.62—12.64
Cucuruz pe Mai	—
Grâu pe Mai 1905	11.50—11.52

INCHEEREA LA 5 ORE:

Grâu pe Octomvrie 1906	15.52—15.54
Secară pe Octomvrie	12.78—12.80
Ovăs pe Octomvrie	12.66—12.68
Cucuruz pe Mai	—
Grâu pe Mai 1906	—

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 75—100 klgr.	Cor. 14.80—14.90
" 79—100 "	—
Secară: 100 "	12.20—12.30
Orz: 100 "	13.50—13.60
Ovăs mercantil 100 klgr.	14.10—14.20
" cernut 100 klgr.	13.30—13.40
Cucuruz nou 100 "	13.00—13.10
" vechiu 100 klgr.	—

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	Cor. 158.—
" " mic	" 160.—
" brut " mare	" 156.—
" " mic	" 158.—

Tărgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni, grei părechea în greutate peste 400 klgr. — — fil.; Bătrâni mijlocii, părechea în greutate 300—400 klgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 klgr. 125—127 fil.; calitate sârbească: grei părechea peste 260 klgr. 120—126 fil.; mijlocii părechea 240—260 klgr. greutate 121—122 fil. Ușori până la 240 klgr. 116—118 fil.

Posta Administrației.

Nicolae Hașigan, Erie Pa. Pe anul 1903 ai să trimiți 10 coroane, adică 2 Dollari.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor proprietar: George Nichin.

422—574/1906 szám.

Arverési hirdetmény.

Alólírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság 1905. V. 2786/7—1905. V. 1113/6. sz. végzése által dr. Tamasdán Liviusz, Holänder Ign. és fia és a Donáth Simon végrehajthatók javára, Kretz György és neje

167 kor. 84 fill. és 111 kor. 30 fill. tóke és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le-és felül foglalt és 869 kor.-ra becsült ágynemű, ruhaneműek és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Ezen árvezés Grill Károly 88 kor. 80 fill., Rosenblüh H és társa 110 kor. 12 fill., Holtzer József 63 kor., Aradmegyei takarékpénztár 210, Viktoria 270 kor. 26 fill., Berger Izidor csődtömege 46 kor. 89 fill., Szekosán Péter és társa 394 kor. 66 fill. tőkék s jár. tevő követeléseik erejéig is meg fog tartatni.

Mely árverésnek a helyszinén, vagyis Arad, Kiskarika-utca 12 sz. alatt leendő eszközzésére

1906. évi június 11-ik napjának d. u. 4 órája

határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladtni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-czikk 108. §-ában megállapított föltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Arad, 1906. évi május hó 22. napián.

Török Dénes s. k.,
bíróági végrehajtó.

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beătură spirtoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beătură spirtoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

A apărut și se află de vânzare la administrația »Tribunei»:

Chestiunea de naționalitate.

De Br. Eötvös József,
tradusă de Sever Bocu.

Prețul 2 coroane plus. 10 fileri porto.

Am onoare a aduce la cunoștința prea onor. public, că am înființat în Arad

un magazin

de tot felul de brânză din Ardeal, precum și

elisă de tot felul în cantități mai mari și mici, unsoare, untură și unt proaspăt, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Se căpăta în fiecare zi în piața Tököly, precum și în magazinul de sub nr. 6 Tököly-tér din Arad.

Cu toată stima:

Vonica Dumitru.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichig, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal*, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fete, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, reclusite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovăș, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, hîmel, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercurile mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 899.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul, grâul, secăra, ovăzul și toată economia!

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Ioan Cotîrlă și fiul

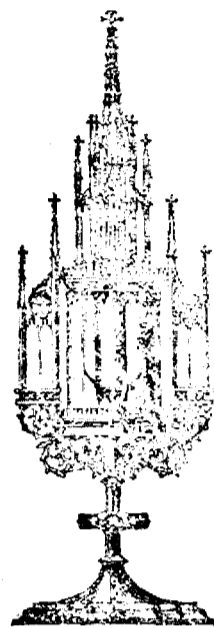
atelier de sculptură, tâmplărie și strugărie
Oravița-Română.

Aranjament complet pentru efectuarea de iconostase (tâmpale), tronuri, jețuri, strane, chivoturi, răpizi

și ori-ce alte lucrări de lem-nărie în bisericile noastre de rit oriental.

Schițare și efectuare de planuri după comande, mobile și tot felul de

instrumente de școală, bănci, table, catedre, mașini de socotit etc.

Prețuri moderate. — Garanția desăvârșită.

La cerere atestate despre rezultate de până acum.

Anunț!

Am onoare a aduce la cunoștință că am deschis în Arad, — strada lemnului (Fa-utcza) — No. 1. o fabrică de mașini agronomice sub firma înregistrată la tribunalul comercial

VULCU J. MAXIM

Dispunând de mijloace îndestulătoare și sprijinit pe experiențele mele extinse făcute în

o o **Austroungaria, Germania și America** o o
mă aflu în plăcuta poziție a produce și servi pe onoratul public
o o o cu tot felul de mașini agronomice o o o
din material de prima clasă și pe lângă pre-
o—o—o țurile cele mai avantajoase. o—o—o

— In special fabric, diverse mașini de sămănat, secerat, sfărâmătoare de cucuruz, mașini de săpat, de tăiat nutreț la vite, ciururi, pluguri (Șeltană), prese de vin, pompe precum și alte articole de pivnițarie și instalațiuni de mori, joagăre și țigări miel și mari, după cele mai moderne și mai practice sisteme recunoscute în branșele mașinărilor sus numite.

— Procur, mijlocind prețurile cele mai avantajoase, mașini de abor și treerătoare, motoare de benzin, petrolen, spirit sau gaz, garantând totdeauna, atât de construcțiunea mașinilor cât și de materialul cel mai bun.

— Efectuez totdeauna lucruri de lăcătușerie și tot felul de reparatură de mașini,

cu prețuri foarte moderate, pe lângă serviciu cinsit o—o—o—o—o—o și prompt. o—o—o—o—o—o

Expositură în Toracul-mic.

Filială în Buziaș.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii
societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.000.000.
Capital de fond Cor. 560.000. Fond de rezervă Cor. 150.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5% interese netto. Darea de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Un rege mare și o țară fericită...

Dumnezeu să-i dăruiască încă mulți ani de viață regelui *Carol I* și lui *Ioan C. Brătianu* lin să-i fie somnul iar memoria eternă: ei au întemeiat adevărată *România modernă*, nu-i nimic măreț și durabil în țară care să nu poarte pecetea puternicei lor individualități... Și cu cât vremea trece și privim în jur de noi, la multele mizerii și ispite, tot mai tare trebuie să ne convingem ce noroc a fost pentru *România* *Ioan C. Brătianu* și cât are ea să mulțumească regelui *Carol*, întâiul domnitor din neam mare apusean, rege mare d'opotrivă pe câmpul de luptă și ca organizator al treburilor din lăuntru...

Viața marelui *Brătianu*, cel puțin dela apogeu încoi, s'a petrecut înaintea ochilor nostri... Mulți l-au văzut și toți am citit cum ca ministru a însoțit pe *Marele Căpitan* până la *Dunăre* și câtă nădejde a pus în vitejia străbună care, pe câmpia *Bulgăriei*, cu sânge a înscris numele *Român* în cartea mare a popoarelor lumii... Și cum, după ce din tunurile luate dela dușman au făurit *Coroana de oțel*, înscris-au între statele *Europenei regatul României*, azi prețuit și respectat...

Nu-s lucruri de mult acestea și totuși sunt așa de mari și s'au petrecut cu atâta iuțală, că par un miracol, o legendă...

Și toate au înălțat nu numai pe *Românii* cari până la 1859 trăiseră în două principate ajunse jucărie în mâna când a *Rușilor* când a *Turcilor*, ci chezașie sunt azi ale măririi din viitor și a trăinicieii tuturor fraților d'un sânge.

Iată de ce iubileul ce s'a serbat pe malurile *Dâmboviței* a fost nu numai un prilej de a se aduce omagii Celui-ce cu sabia și mintea Sa înscrisu-Și-a pe vecie numele în istoria neamului românesc, ci pe când frații nostri dintre *Carpați*, *Dunăre* și *Prut* au dat expresie bucuriei lor că pot să aducă închinare unui rege mare care a fericit o țară, mândra *Românie*, p'atunci gândul nostru, al celor de peste hotare, stat-a și el pironit și cucernic am rugat *Cerul* să dăruiască regelui *Carol* mulți ani de viață și toate daturile să le reverse asupra regatului Său.

Pentru că etnicește una suntem și politicește d'asemeni și în virtutea prieteniei dintre *Monarchul* nostru *Francisc Iosif* și regele *României*, și în virtutea intereselor mari, patria noastră în prietenie este cu patria fraților... Intre felicitările ce l-s'au adus, puține vor fi mai sincere ca ale lui *Francisc Iosif*, dupăcum dintre popoarele vecine, desigur, noi am stat mai aproape cu sufletul de regele iubilant și nicăiri nu s'a citit mai cu duioșie ca la noi mesagiul cu care *Carol I* a deschis corpurile legiuitoare și a inaugurat seria serbărilor...

Mari zile, într'adevăr! Ce era nainte de asta cu patruzeci ani *România* și ce este azi? Atunci cea mai desăvârșită întrupare a geniului românesc, *Ioan Brătianu*, într'ascuns, să nu știe nimeni, căută să furișeze într'o țară greu încercată p'un tiner print, odraslă a unei dinastii străine, azi țara e regat și printul d'atunci un rege mare... și întemeietor fericit al unei dinastii naționale!... Iar în umbra acestei dinastii se adăpostește un neam cu aspirații multe și legitime și numai de vreme se mai întreabă când să se întrupeze, una câte una, dorințele și vreni... mai are marele rege...

D'aici, din depărtare, cu ochii scăldați în lacrimi de bucurie, fericim țara care-l are și închinare li aducem!

Ioan Russu Șirianu.

Românii în Dietă. Marți dupăce *Wekerle* într'o vorbire de jumătate oră și-a desfășurat programul și dupăce *Thaly* în numele *kossuth-iștilor*, *Szell* în numele constituționalilor iar *Rakovszky* în numele poporalilor l'au asigurat de tot sprâj-nul, a vorbit dr. **Iuliu Maniu** în numele partidului naționalităților. «Nu există așa ceva, nu recunoaștem!» — au sunat atunci sute de voci selbatice și până în capăt năbădăioșii celor trei partide au intrerupt într'una. **Dr. Maniu** a stat însă cu demnitate și a spus bărbătește, până în capăt, ceea ce era autorizat să spună: de ce adică naționalitățile nu au încredere în guvern. După el a vorbit și dr. *Milan Hodja* slovacul, bine și cu minte.

Episcopatul nostru în comisiunile Casei magnaților. În ședința sa dela 22 Maiu, Casa magnaților și-a ales comisiunile. Episcopatul nostru este reprezentat în comisiuni în următorul chip: în comisiunea economică: P. S. Sa *Ioan I. Papp* Episcopul *Aradului*; în comisiunea adresei: *Vasile Hossu*, Episcopul *Lugojului*; în comisiunea censurării proceselor verbale: *Ioan Sabó*, Episcopul *Gherlei*.

Alături de dâșii, este ales în două comisiuni dl *Iosif Gall* singurul român civil în Casa magnaților.

Constituirea biroului camerei. *Budapesta*, 26 Mai. După lungile și anostele formalități din săptămâna aceasta camera în sfârșit s-a constituit, alegând președinte tot pe *Justh Gyula*, vice-președinți pe *Ná-vay Lajos* și pe *Rákowsky István*.

Notarii cei noi sunt șase, *Benedek János*, *Egry Béla*, *Darányi Ferencz*, *Hemmersberg László*, contele *Toroczkay Miklós* și *Várady Károly*.

Felicitări M. S. Regelui Carol I. Toate cluburile politice liberale din *România* în frunte cu cei mai remarcabili bărbați politici, au adresat M. Sale Regelui *Carol I* telegrame de felicitare cu prilejul iubileului de 40 ani domnie.

Nemții din Bănat sunt păziți cu șapte lăcate ca nu cumva să străbată și la dâșii conștiința națională. A bătut la ochi și în ultima campanie electorală, că grija autorităților a fost îndreptată mai ales asupra comunelor nemțești, în cari pe alocurea nici nu i-au lăsat pe candidații naționali să intre.

Grija aceasta, explică furia cu care se năpustesc ziarele șoviniste din *Timișoara* și *Arad* asupra redactorului nostru *Sever Bocu*, pentru scrisoarea sa politică, ce a adresat în limba nemțască fraților săi alegători *Nemții din Cocota*. Ele strigă toate în cor după procuror căci, vezi Doamne, sunt în primejdie — *Nemții*. Lădă apoi și aproabă infamiile săvârșite de administrație, spunând, că acestea sunt titlurile ei de glorie.

10 Maiu la Viena. În ziua de 10 Maiu, la orele unsprezece dimineța s'a celebrat, un *Te-Deum* solemn de către preotul militar *Cioban*, în prezența membrilor legațiunei române, a corpului diplomatic, a ofițerilor români, detașați în *Austria*, a coloniei și studențimeii române.

Seara s'a dat un mare banchet în sala *Riedhof*. D. N. *Cantacuzino*, girantul legațiunei, a ridicat primul toast pentru *Impăratul Francisc Iosif* și apoi pentru *Regele Carol*; dl *Mihai Popovici* pentru *Regina*, preotul *Cioban* pentru patrie; consulul general *Lindheim* pentru membrii legațiunei, și dr. *Sterie Ciurcu* pentru consulul general *Lindheim*.

Sârbii și Românii.

Deputații naționaliști nici nu apucaseră bine să ajungă la *Budapesta*, și un comunicat al ziarelor maghiare vestia că *Slovacii* nu vor intra în clubul naționalităților din cauză că s' află în grave divergențe de păreri cu — *Românii*!

Se înțelege că faptele au desmințit aserțiunea presei maghiare.

Abia au ținut apoi o ședință două după constituire și presa maghiară vestea că acum ies din clubul naționalităților — *Sârbii*! *Pressa* patriotă da și motivele: *Sârbii* sunt aderenti unei politici conciliante, ei vor apropiare, împăcare cu *Ungurii*, ceea ce nu-i cu puțință, câtă vreme clubul naționalităților face politica — *Daco-Românilor*. *Românii* ori se vor lăsa de această politică ori îi părăsesc — *Sârbii*.

Nici știrea aceasta n'a putut însă trăi mai mult de o jumătate zi: până la ediția de seară, când au desmințit-o cei mai competenți, *Sârbii* din clubul naționalităților.

Nu numai că *Sârbii* sunt azi în cea mai deplină înțelegere cu *Românii*, ci putem spune cu bucurie, că în urma îndemnului fruntașilor români și de dragul acestora, *Sârbii* cari nainte erau certați între sine, s'au împăcat și ca buni frați luptă împreună, în același club cu *Românii* și *Slovacii*.

Se dovedește astfel că patrioții -au luat dorința lor drept fapt împlinit.

Toată țara-i adevărată acum coaliționistă. În *Dietă* întreagă nu-i opoziție decât clubul naționalităților... Ce câștig moral ar fi dacă ar putea cumva să-i prezinte și pe naționaliști ca împărțiți! D'aici știrea că *Sârbii* ies din club pentru că ei aderă la politica de împăcare, ceea ce în limba ungurească însemnează că țin spatele, iar *Kossuth* să loviască cum îi place.

Adevărul este însă, că nici odată naționalitățile n'au fost mai solidare. Iar asta grație sistemului nou, politicii inaugurate de *Andrassy* și *Kossuth*, cari nu vor să recunoască îndreptățirea existenței partidului naționalităților. A înțeles deci fiecare naționalitate că ceea ce de bunăvoie nu vrea, prin lupta lor o să recunoască de silă contele *Andrassy*.

A fost, adevărat, între *Sârbi* un curent favorabil *kossuthiștilor*. Fruntașul *Iasa Tomici* în organul său precum și în vorbiri rostite la diferite ocazii, nu o dată s'a pronunțat spre bucuria *kossuthiștilor* și anul trecut a făcut la *Novisad* politică favorabilă *kossuthiștilor*. În nădejde însă că ajungând la putere, ei se vor arăta binevoitori față de *Sârbi*. Ce s'a întâmplat însă? Se știe: și sub era nouă alegerile au fost o ticăloșie, așa fel că dl *Iasa Tomici* a scos acum o broșură intitulată «Nu mai sunt măgar» în care arată toate ororile și blăstămățiile ce s'au făcut la alegerile din urmă împotriva d-sale. Asta drept mulțămită pentru concursul ce l-a dat *kossuthiștilor*...

Sunt numai 11 pagini cât scrie dl *Tomici*. Într'însele zugrăvește însă cu atâta artă moravurile asiatică ale administrației, în cât ar merita să fie traduse în limbile europene și împrăștiate prin lumea mare pentru a se arăta cum s'a inaugurat în *Ungaria* era nouă, cum s'a ales *Dietă* menită a face reforma electorală europenească... „Nici în *Siberia* nu se întâmplă asemenea lucruri“, — esclamă dl *Tomici* după ce însă și ră fapte.

Când scrie astfel dl Tomici, cel din urmă Mohican care a crezut în posibilitatea unei înțelegeri cu Kossuth, este și ridicol și stupid ca presa maghiară să-și mai prostească cititorii vestind-i că în clubul naționalităților se prepară disensiuni din cauza dragostei mari ce i-ar fi cuprins pe Sârbi față de politica lui Kossuth și Andrassy, cea mai perversă politică față de naționalități.

Clubul parlamentar al naționalităților este în plină activitate. După cum suntem informați, cei mai mulți deputați sunt în Budapesta și pe lângă urmărirea chestiilor zilnice ce se desfășură, clubul urmărește îndeosebi un lucru: să strângă datele referitoare la mișcările electorale petrecute împotriva candidaților naționaliști, pe cari să le arete fie la discuția asupra mesagiului, fie în formă de interpelare. Lumea mare va afla astfel cum și-a inaugurat contele Apponyi și Andrassy — *era nouă*.

Triumful lui Wekerle în conflictul economic.

Căderea guvernului austriac. Ministrul-președinte Wekerle a fost Duminecă în Viena. Aici a fost o consfătuire a amânduror guverne, cel unguresc și cel austriac împreună cu M. Sa. La această consfătuire au luat parte Wekerle, Hohenlohe, ministrul de externe *Goluchowsky* și ministrul comun de finanțe *Burián*. După această consfătuire ministrii au fost primiți în audiență particulare la M. Sa. Rezultatul acestor deliberări și audiențe a fost că *M. Sa a hotărât în favoarea cererilor și postulatelor ungurești. Wekerle a raportat o biruință asupra lui Hohenlohe.* Tariful vamal autonom unguresc să va realiza și va deveni lege. Insemnătatea acestei învingeri încă nu-i practică ci teoretică. Convențiile comerciale încheiate cu statele străine vor împiedeca ca tariful autonom unguresc să se puie în practică, înainte de 1917. În faptă comunitatea vamală cu Austria nu să rupe deocamdată ci va rămâne până în termenul acesta. Deși învingerea ungurească este de valoare teoretică, totuși ea trece drept un mare succes al guvernului Wekerle. Ea va întări foarte mult poziția guvernului. Ziua de mâine, când guvernul își va expune programul de guvernament prin rostul lui Wekerle, va aduce de sigur un mare succes parlamentar pentru aceasta.

Guvernul austriac a scos conzecințele din deciziunea Monarhului. Într'un conziliu de ministri, ținut astăzi el și-a hotărât demisia. Demisiunea se va prezintă M. Sale azi după prânz.

Cum se vor regula pe viitor raporturile vamale și economice dintre Ungaria și Austria? Aflăm dintr'o declarație făcută prin Wekerle cătră un ziarist că forma prin care în viitor se vor stabili aceste relațiuni va fi convențiunea comercială.

Alegerea comisiilor. În ședința de Luni au fost aleși comisiile parlamentului și trei notari. Partidul naționalităților n'a primit, nici un post de notar. Asemenea au fost desconsiderați și la alegerea comisiilor, atât prin faptul, că nu a fost primită lista partidului, cât și prin faptul, că au fost aleși aproape numai în comisiile cele mai neînsemnate. Și aici au fost aleși nu ca membri ai partidului, ci ca simplii deputați. După cum suntem informați partidul nu va suferi în tăcere această negare a existenței lui, ci va protesta, iară cei aleși probabil, că nu vor primi alegerea.

Au fost aleși: 1. *In secțiunea agricolă:* Teodor Mihali, 2. *In secțiunea justiției:* Dumitru Musicky, 3. *In secția de comunicație:* Dum. Musicky (sârb), 4. *In secția ziarelor:* Aurel Novac; 5. *In secția administrației:* Ioan Suci; 6. *In secția reviziei financiare:* Ștefan C. Pop; 7. *In secția bibliotecii:* Vasile Damian; 8. *In secția petițiilor:* Jasa Mrksici (sârb).

Intre cei aleși nu e un singur slovac; n'au fost aleși nici un naționalist în 12 comisii, cele mai principale (militare, de imunitate, economice, de finanțe, etc.).

Știri politice.

Budapesta, 25 Mai. Nouă secțiuni ale camerei au ținut astăzi ședințe întru verificarea mandatelor de deputați. Toate mandatele au fost distribuite acestor nouă comisii. Următoarele mandate de ale partidului naționalităților au fost contestate pe diferite motive, de fond și de formă.

1. Dr. Iuliu *Maniu* (forma), membrii secțiunii: Thaly Kálmán, Szász Zombor, Bizony Ákos.

2. Dr. Ștefan *Petrovici*, (petițiune dată din cerc) membri: Zichy Miklós, Gaál Gusztáv, Sebes Dénes, Molnár Jenő, Malatinszky György.

3. Dr. George *Popovici*, (petițiune) membri: Haviár Dániel, Kovács Ernő, Thaly László, Horvát József.

4. Dl Coriolan *Brediceanu*, (petițiune) și și Ioan *Mănoilovici*, (forma). Membri: Holló Lajos, Zakariás, Várady, Thoroczky și Czárán Géza.

5. Iașo *Maksici* (forma).

6. Dr. Alexandru de *Vaida-Voevod*, ne-prezentându-și mandatul i-s'a făcut obiecțiune.

7. Mihail *Polyt* (petițiune din cerc).

Instituțiunile dela Beiuș.

În vremea din urmă s'au scris multe împotriva instituțiilor noastre culturale dela Beiuș. Îndeosebi s'a criticat gimnaziul și internatul Pavelian. Publicul mare va înțelege că redacția »Tribunei« respectând păreriile și iscălitura celor cari au scris, a publicat ce i-s'a trimis.

O datorie se impune însă și pentru alții cari cunosc aceste instituțiuni, să-și spună părerea, că numai așa se face dreptate și luminează deplină.

Autorului acestor șire vremea potrivită pentru asta i-se pare acum, în ajunul examenelor, când ori-cine poate vizita toate instituțiunile culturale dela Beiuș, și astfel se poate convinge »de visu« ce importanță au ele în viața noastră publică, cum își face corpul profesoral datoria și în ce stare înfloritoare morală și fizică sunt elevii și elevele, cu ce capital intelectual absolvă ei școalele ridicate grație îndeosebi munificenței marelui episcop Pavel.

Ori-cine va intra în aceste instituțiuni, va rămâne adânc emoționat. Ș'anume nu numai în urma asemănărilor: ce a fost Beiușul înainte și cum a fost întărit în anii din urmă, dar' mai ales când vede *câți elevi și de pe unde, și cu câtă înleznire* își primesc aici educația și instrucția, pentru a ajunge la cariera cari să-i pună în putință de a slugi neamului... Un dr. Oncu, M. Veliciu, V. Mangra, I. I. Pap au doar cele mai plăcute amintiri despre gimnaziul de aici... Și dacă azi, în ceece privește cultura maghiară, se pot excepționa unele și altele, — să nu uităm că vinovat nu-i corpul profesoral și mai ales că răul se trage din trecut...

Tot așa: dacă sunt 3—4 profesori cari umblă des în societatea maghiară, și peste tot: sunt bucuroși a vorbi mai mult ungurește decât românește, vina nu o poartă gimnaziul, ci e vorba de mediul în care au crescut și de obiceiuri cari mai lezne s'ar putea combate la elevi decât la — profesori. Spiritul dominant este însă moral și ridicat.

Dându-i-se ocaziune să se manifeste în ce privește chiar sentimentul *politic* național (nu numai pe teren *cultural*), corpul pro-

fesoral s'a dovedit sănătos, una cu neamul românesc de pretutindeni: afară de Farkas și Kupár, profesorii toți au votat la alegerea din Maiu cu Dr. Ciordaș, candidatul partidului național!

Coadă de topor nu s'a dat decât cel ce cu atâta predilecție subscris prin ziarele maghiare Kupár Rezső, singurul care a luat parte la tãmbălăul kossuthist și a tãlmăcit în românește programa ovreiului kossuthist Barta.

Lapte românesc n'a supt însă nici individul acesta, că-i rutean de origine și dacă stăpânirea l-ar ridică la grad, s'ar duce, desigur, cu multă bucurie în Volhinia!... Excepții de acestea nu pot să întunece nici să ia din nimbul acestei instituțiuni scumpe Românilor.

Sunt în acest gimnaziu băieți din cele mai distinse familii române. Un Mihai Veliciu ori Dr. V. Fodor, naționaliști cu mare nume, și-ar ține ei aici fiii, dacă ar fi observat că li-se dă educație și instrucție insuficientă?

Cât privește internatul Pavelian, condus de T. Bulc, un profesor cu europeană cultură, umblat prin lume, d'un rar devotament, iarăși e destul să mă provoc la alte mărturii clasice: astă iarnă, când au vizitat acest internat, deputații naționaliști Dr. T. Mihali și Russu Șirianu rămăseseră încântați de întocmirile și ordinea ce au observat, de grija ce dl Bulc are față de elevi, și nu găseau cuvinte destul de calde pentru a felicita pe merituosul rector. Și n'a fost nimeni prin internat, fără să se fi exprimat elogios.

Tot așa: o podoabă națională este și școala (cu internat) de fete: local bun și în loc igienic și frumos, corp profesoral la culmea misiunii, conducere de model.

O cetate culturală puternică este Beiușul și dacă ici-colo se ivește, incidental, câte o scădere, aceasta nu poate să slăbească pietatea ce trebuie să avem cu toții față de memoria generosului Pavel, nici din dragostea ce trebuie să avem față de corpul profesoral, care cu atâta trudă și abnegație luptă pentru propășirea culturală a neamului românesc.

(L.)

Bucurie cu săla! Se știe că sub Széll s'a adus o lege (art. XXX din 1899) în virtutea căreia în anume condițiuni Ungaria va putea să introducă, la o dată fixată, tarif vamal propriu. Cu alte cuvinte: un pas spre independența vamală, un drept pe care-l au toate statele din lume. Ș'un lucru așa de sine înțeles și simplu.

Presă kossuthistă, acum că M. Sa a autorizat pe Wekerle să revină asupra chestiei, pentru a se aplică o lege votată, trimbiță după cum urmează:

«Sosirea acasă alui Wekerle este o cale triumfală, pe care însuflețirea patriotică presară flori. Simțim, știm că este întâia victorie serioasă, istorică, pe care de patru sute de ani o repurtăm, cu intervenirea Domnitorului, asupra statului vecin.»

Dupăce prezintă victoria asta îndeosebi ca rezultat al »energiei Ungurimei«, organul kossuthist »A. és V.« din loc trage apoi o înjurătură fostului guvern Fejérvary care atâta vreme a stat în calea — victoriei!

Cu alte cuvinte bucurie și victorie, pe hârtie. În realitate adică nu prea sunt încantați kossuthiștii de situație. Astfel, celalalt organ kossuthist din loc, »F—g«, publică o convorbire cu Barabás, leul partidului. Acesta o spune verde: nu-i mulțumit de me-

dacă e bătrân și nu se simte capace de a conduce, să se retragă în penzie, dând locul altuia mai vrednic. Dar patriarhul nu prea bucuros ar abdice de veniturile sale de peste un milion coroane.

— **Ziar nou.** Din Oradea mare ne vine la redacție un ziar cu graiu românesc. E «Gazeta Socială», foaie întemeiată anume pentru țărani din Bihor. Ea urmărește scopul de a desvoltă gustul de citit la țăranul de acolo, atât de înapoiat și atât de lipsit de hrana sufletească. Se va ocupa ca chestii economice și soțiale. E foarte ieftină dovadă deci, că voește să răzbească în fiecare casă țărănească, unde se pricepe puțin la citit și scris. De va răzbi, numai bune foloase va aduce.

— **Interpretarea suspendării obligativității pașapoartelor față cu România.** Căpitania polițienească de graniță din Brașov r. u. trimite următoarele rânduri spre publicare și orientare a publicului:

«De oarece suspendarea obligativității pașapoartelor față cu România pentru durata expoziției a fost din mai multe părți interpretată greșit, căpitania polițienească de graniță r. u. din Brașov în dispoziția sa publicată sub nr. 448 a anunțat, că obligativitatea pașapoartelor pentru durata expoziției din București a fost suspendată numai pentru cei ce vin din România în Ungaria, însă supușii ungari dacă vreau să treacă în România, la stațiile de graniță trebuie să prezente și în timpul expoziției pașaportul, va să zică pentru cei ce trec în România, regulamentul de până acuma privitor la cercetarea pașaportului este în vigoare.

Măsura aceasta s'a luat cu scop, ca Românii, cari merg la expoziția din București eventual să poată face excursiuni și dincoace fără nici o piedecă, însă pe lângă suspendarea aceasta unilaterală, nu s'a dat libertate cetățenilor statului ungar, cari nu posed pașapoarte, ori din punct de vedere polițienesc sunt suspecti — să poată părăsi teritoriul țării în timpul amintit fără nici un control al autorităților, și să treacă pe teritor românesc».

— **Și totuși ei atacă?** Mandatul deputatului naționalist dr. Iuliu Maniu a fost atacat, de cătră partida rămasă în minoritate, pe motiv de agitație. Nu mai știu sărmanii ce să facă de ciudă, văzând, că numai 10 Români au votat cu străinul.

Și au atacat mandatul cei ce fac alegeri nu mai cu corumperile.

Doar însuși Lengyel Zoltan o spusese aceasta în «Független Magyarország», atacând grozav pe fișpanul Pongrácz, care a cerut bani dela candidatul kossuthist, și cu toate acestea, a putut să-l scoată biruitor. Ei vezi! Oamenii sunt și șireți și infami câte odată.

— **Nu cumpărați dela străini.** Nu odată am scris în coloanele ziarului nostru, că noi Românii să sprtjinim numai neguțatori Români. Ne-am putut convinge nu numai odată, că străinii cari se așază în un sat românesc, se îmbogățesc iute, dar când e vorba ca și ei să facă ceva pentru noi, atunci lucră în potruva noastră. Pe acestea, ar trebui să facem să fugă din satele românești, și vor fugi ei dacă nu le vom călca pragul. Acolo unde sunt neguțatori Români, numai pe aceea să-i sprtjinim. Ne doare ne spus de tare, când vedem că mai tare e sprtjinit un Jidan decât un Român. Acum primim o corespondență din Almaș, în care ni se spune, că acolo-s un neguțator Român și trei străini. În dugheanul Românului nu se prea învârtesc cumpărătorii, căci toți merg la străini.

Domnii învățători de acolo ar putea să dea sfaturi bune poporenilor, să-i îndemne să nu meargă la străini, cari ne îmbrățișază până la dai bani, apoi mai încolo ne întorc spatele.

Românii să cumpere numai dela Români.

— **Patricid achitat.** Din Oradea-mare se vestește: Vasile Trip, om bogat din comuna Luncasprie, a prins pe tatăl său, un bătrân de 70 ani, făcând curte nurorii sale. Trip cu o lovitură l-a repus la pământ pe tatăl său, apoi cu ajutorul soției lui l-a zugrumat, ducându-l apoi

în pădure, unde l-a spânzurat. Omorul s'a descoperit și înaintea judecătoriei patricidul și soția au recunoscut, că ei sunt făptuitorii.

Soția s'a provocat la credința ei față de soț, iar el la datoria de a-și apăra soția lui. Ambii au fost achitați. Verdictul a produs mare senzație în oraș.

— **Școala pentru economia și industria de casă.** (Act de recunoștință.) Onorabilul comitet al «Reuniunii femeilor române din Sibiu», luând la cunoștință cu aprobare socotelile privitoare la loteria de obiecte, ce am aranjat cu prețiosul concurs al d-șoarelor române din Sibiu, în folosul școalei de menaj și industrie, mi-a dat însărcinarea a comunica această hotărâre a sa tuturor domnișoarelor, cari au ostenit la realizarea frumosului rezultat al loteriei, care reprezintă în bani gata cor. 6141.53 și o colecție de obiecte în preț de aproape 2000 coroane.

Cu plăcere mă achit de acest obligământ și totodată aduc pe această cale călduroasa mea mulțumită atât domnișoarelor împreună muncitoare, cât și acelor, cari în orice mod au contribuit la realizarea acestui scop măreț. Sibiu, 5 Maiu 1906. Eugenia Iovescu, prezidenta comitetului loteriei.

— **Expoziția de copii amânată.** Ni-se face cunoscut, că expoziția de copii ce era să se aranjeze la Apoldul de jos (aproape de Săliște, Transilvania) acum la Rusalii, se amână deoarece în acea comună fruntașe bântue pojaru. Expoziția se va face la toamnă.

— **O dramă zguduitoare s'anunță** că s'a întâmplat Sâmbătă în Cluj. Veteranul student Haury János (din Miskolcz), care căzuse de trei ori deja la profesorul Navratil a căzut și a patra oră, în desperarea sa și-a tras un gloante acolo în sala de examen, înaintea așa zicând a profesorului. Rana nu e însă mortală. Haury e însurat, are copii și e funcționar la căile ferate. Cazul a făcut mare senzație și a dat prilej studenților să facă demonstrație împotriva profesorului cunoscut ca foarte sever.

— **Un «tinăr» de 87 ani.** Un doritor de a se căsători s'a pus în foi, căutându-și soață. Culegătorul-tipograf însă, a greșit cifra anilor și în loc de 37 a cules 87, așa că anunțul astfel publicat sună cam șod: «Un tinăr de 87 ani, din familie bună, avut... etc.»

Credeți însă că fetele și femeile n'au băgat în samă pe tinărul ăsta și l-au răs, ori nu s'a aflat nime la el?

Vă înșelați! El a primit 314 scrisori cu îmbieminte din toate părțile lumii, dela femei și fete, cari toate îi făgăduiau «bătrânului» domn, zile dulci, senine și fericite la bătrânețe.

Cea mai tinără dintre ele a fost, după spusele ei, o fată de 17 ani și cea mai bătrână de 65 de ani, dar toate se laudau că-s plăcute, casnice, frumoase și vesele, altele dintre ele se laudau, că «tare bine știu îngriji pe bătrânii bolnavi».

Ori că puneau foarte mult preț pe bogăția bătrânului ce credeau că e inclinat spre groapă!

— **Câni cu — păpuși.** Mai faină cinstă pun pe câni Englezii. Ei, ca și americanii, sunt excentrici și ciudați. Englezii cari au câni de lux, de vre-o câți-va ani le-au făcut și acestora păpuși de iarnă, ca să nu se «răcească» și mai ales că după ce umblă cu ei pe cele străzi, intrând în casă (tot cu ei) să nu «zugrăvească» podelele cu picioarele lor, ci la trepte îi descultă și așa îi potfesc să intre prin casă.

De altcum zice că în Londra (capitala Angliei) s'au deschis cizmării anume pentru câni și zice că proprietarilor acestor cizmării, nu le merge rău «gescheftul».

— **Omor senzațional în Londra.** În o stradă principală din Londra s'a întâmplat un omor senzațional. Pictorul Wakley, a fost găsit mort în atelierul său. Deoarece din atelierul său duce o ușă în cântălăria unui institut de credit, se crede, că hoții au voit să intre pe aici, și ca să nu li-se dea de urmă, l-au omorât. Poliția bănuiește, că făptuitorii sunt tot acea cari au jăfuit nu de mult institutul St. James.

— **Sinuciderea falzificătorului de acții.** Am amintit despre falzificătorii de acții dela «Credito Italiano». Acum se vestește, că șeful falzificătorilor, Cirio Luigi, s'a sinucis, în Alexandria la mormântul surorii sale.

La el s'au găsit mai multe acții false și o bucată de hârtie, pe care însă nu era scris decât numai numele lui. Cirio a fost agent de comerț. Fabricantul de automobile, Marchand pentru acții a dat avans mai mult de un milion de lire. În Turin au fost deținuți eri patru culegători, cu cari Cirio a falzificat acțiile. Toți patru s'au recunoscut păcatul. Cirio s'ar fi continuat meseria încă multă vreme dacă banca Rossi n'ar fi observat că două bancnote au unul și același număr.

— **Ezamele domnilor conți.** Nu de mult la univertitatea din Viena au făcut ezamen din drept doi conți tineri. Profesorii puneau întrebări dar răspuns s'au nu primeau de fel, s'au un atare, din care nu înțelageau nimic. Profesorii s'au retras să se sfătuiască.

— Trebuie să-i trântim — zice un profesor.

— Natural — zice celalalt — vezi că nu știu nimic.

Un al treilea, care devenise ministrul (ba a și căzut) zice.

— Facem un lucru fără rost dacă-i și trântim. Și așa nu putem să oprim să nu devină locuitori, ministri sau secretari de stat.

Acest argument a avut efect. Domnișorii fură trecuți.

Până aici vorbește istoria. Dar să nu creadă cineva, că doar la noi lucrurile merg altfel. Ferit-ai Doamne? Deputați d. e. avem în deajuns fără a avea alt merit, decât, că știu dansă frumos.

TELEGRAME.

Criza în Austria.

Viena. 30 Maiu. Ministrul Hohenlohe stă în fruntea afacerilor numai până ce M. Sa va numi alt guvern.

Eri seara președinții partidelor au ținut sfat. Au hotărât că *dacă parlamentul va fi prorogat cu decret imperial, nu vor trimite nici un deputat în Delegațiuni.* D'asemenea au decis că *dacă M. Sa va numi un guvern, care în chestia tarifului vamal să sprtjinească ori să aprobe punctul de vedere a guvernului maghiar, partidele să nu voteze nici dare nici recruți.*

— **Exilații din Siberia.** Petersburg, 29 Maiu. După datele publicate în foaia oficială dela Decembre 1905 încoaci au fost exilați în Siberia 6825, iar până acum sunt în temniță 2627 bănuți și osândiți politici. În interiorul țării au mai fost arestați 3351 pentru transgresiuni politice.

Eri seara conziliul de ministri ar fi decis ca la 9 Iunie să publice ordinul țarului privitor la amnestiare. Vor fi amnestiați 5000 osândiți, dar nu și cei axilați în Siberia, nici cei fugiți din țară.

— **Atentat cu bombe.** Sebastopol, 29 Maiu. La revista de trupe ținută eri cu prilejul aniversării încoronării, s'au aruncat mai multe bombe. Au fost omorâți 3 inși, răniți sumedenie. Doi atentatorii au fost prinși.

Bombele dela Sebastopol.

Sebastopol, 30 Maiu. Bombele cari au fost asvârlite ieri erau destinate comandantului cetății, generalului Neplinjev. Dintre oficeri n'a fost rănit nici unul. Din public au murit, în urma rănilor primite, 6 inși, 14 sunt grav răniți, iar 40 mai ușor. Patru indivizi bănuți, au fost arestați.